

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Katedra románských studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Simona Poláčková

K dalším použitím infinitivu ve španělštině

Some uses of infinitive in Spanish

Praha 2024

Vedoucí práce: prof. PhDr. Petr Čermák Ph.D.

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu prof. PhDr. Petru Čermákovi, PhD. za jeho odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi věnoval po dobu zpracování bakalářské práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 21.04.2024

Simona Poláčková

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá rolí infinitivu v rámci kondenzace druhého sdělení ve španělštině a srovnání užití stejného druhu kondenzace v češtině. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část vymezuje základní funkce infinitivu v obou jazycích, dále je popsán systém kondenzace pomocí polopredikačních klauzulí ve španělštině a pomocí polovětných struktur v češtině. V praktické části práce je provedena analýza kondenzačního jevu, při které je použit korpus InterCorp v13 jako zdroj španělských originálních a českých přeložených textů. Vycházeno je ze španělského originálu a zkoumán je překlad kondenzačních struktur s infinitivem a vedlejší věty předmětné jako alternativy po vybraných skupinách sloves mluvení, strachu a prosby. V závěrečné části jsou shrnuty výsledky provedené analýzy a potvrzení či vyvrácení tezí vycházejících z teoretického základu.

Klíčová slova:

infinitiv, korpusová analýza, kondenzační struktury, vedlejší věty

Abstract

The bachelor thesis deals with the role of the infinitive in the condensation of the second message in Spanish and a comparison of the use of the same type of condensation in Czech. The thesis is divided into a theoretical and a practical part. The theoretical part defines the basic functions of the infinitive in both languages, then the system of condensation by means of semi-predicative clauses in Spanish and by means of semi-sentential structures in Czech is described. In the practical part of the thesis, an analysis of the condensation phenomenon is carried out using the InterCorp v13 corpus as a source of Spanish original and Czech translated texts. Starting from the Spanish original, the translation of condensation structures with infinitive and subordinate clause subject as alternatives after selected verb groups of speaking, fear and pleading is investigated. The final section summarizes the results of the analysis and the confirmation or refutation of the theses based on the theoretical background.

Key words:

infinitive, corpus analysis, condensation structures, subordinate clauses

Obsah

1	Úvod.....	7
1.1	Španělský infinitiv.....	7
1.1.1	Vymezení kategorie infinitivu	7
1.1.2	Neosobní tvary sloves	8
1.1.3	Časová interpretace infinitivu	9
1.1.4	Subjekt infinitivu.....	10
1.1.5	Kondenzační struktury druhého sdělení ve španělštině	12
1.1.6	Stupně kondenzace druhého sdělení pomocí polopredikačních klauzulí.....	13
1.1.7	Polopredikační klauzule infinitivní	14
1.2	Bohemistický náhled na infinitiv	20
1.2.1	Mluvnická povaha infinitivu	20
1.2.2	Neosobní tvary sloves	20
1.2.3	Kondenzační struktury v češtině	21
1.2.4	Polovětné konstrukce	23
1.2.5	Kondenzace pomocí infinitivu a polovětné konstrukce infinitivní	24
1.3	Shrnutí teoretické části	30
2	Korpusová analýza.....	31
2.1	Popis metody.....	31
2.2	Vybrané skupiny sloves.....	31
2.3	Výskyt infinitivních konstrukcí a vedlejších vět ve španělštině	31
2.3.1	Slovesa strachu	31
2.3.2	Slovesa mluvení	35
2.3.3	Slovesa prosby.....	39
2.3.4	Analýza celkových výsledků sloves ve španělštině	41
2.4	Analýza překladů do českého jazyka	42
2.4.1	Vedlejší věta ve španělštině.....	42

2.4.2	Infinitivní konstrukce ve španělštině.....	52
2.5	Shrnutí analytické části	61
3	Závěr	63
4	Bibliografie	65
4.1	Elektronické zdroje	67
5	Seznam tabulek	68
6	Seznam grafů	68

1 Úvod

Cílem této bakalářské práce je vymezení charakteristiky a funkcí infinitivu ve španělském jazyce v rámci kondenzace druhého sdělení a porovnání tohoto chování s českým jazykem.

V teoretické části se napřed budeme zabývat vymezením kategorie španělského infinitivu. Stručně popíšeme jeho hlavní charakteristiku, jakožto zástupce neosobních tvarů sloves, jeho časovou interpretaci a vztah k subjektu věty. Dále vysvětlíme koncept kondenzace druhého sdělení a možnosti, jak této kondenzace dosáhnout včetně pěti kondenzačních stupňů. Zaměříme se speciálně na polopredikační klauzule s infinitivem a rozvedeme jejich jednotlivé typy. Oproti tomu postavíme bohemistický náhled na infinitiv a jeho charakteristiku společně s vymezením kondenzačních struktur v češtině. Zaměříme se opět výhradně na polovětné konstrukce s infinitivem, které funkčně korespondují s polopredikačními klauzulemi infinitivními ve španělštině.

Praktická část bude věnována korpusové analýze, na které se budeme snažit dokázat shodu či naopak rozdíl v užití infinitivu jako kondenzátoru vedlejší věty předmětné po vymezených kategoriích sloves v obou jazycích. Pro analýzu bude využit paralelní česko-španělský korpus InterCorp, ve kterém bude jev kondenzace zkoumán s ohledem na frekvenci a rozdílné možnosti použití v jednotlivých jazycích. Z této analýzy nakonec vyvodíme závěry a popíšeme chování kondenzačních struktur pomocí infinitivu v kontrastivním pohledu španělštiny a češtiny, kde speciálně vyzdvihneme jedinečné možnosti jejich užití v obou jazycích.

1.1 Španělský infinitiv

1.1.1 Vymezení kategorie infinitivu

Ve španělské tradici se na infinitiv nahlíželo třemi různými způsoby: byl brán jakožto neosobní tvar slovesa, samotné sloveso nebo také jako substantivum. Této nejednoznačnosti předcházelo tvrzení Nebrijy (1492), který považoval infinitiv za jeden z pěti slovesných způsobů společně s indikativem, imperativem, subjunktivem a optativem. Popisuje ho jako slovesný způsob bez určité osoby, čísla a času, pro jejichž určení je zapotřebí jiného slovesa.

Tento koncept infinitivu jako slovesného způsobu nebyl v jeho době ojedinělý a přetrvával až do 19. století. Výjimkami byli například Correas (1672), který infinitiv naopak definuje jako jeden ze slovesných časů, nebo Las Brozas (1587), pro kterého je infinitiv slovesný tvar, kterému nelze určit osobu, číslo, ani slovesný čas. Bello (1847) řadí infinitiv k tzv. *derivados verbales*, jeho význam má podle Bella blízko k abstraktním jménům a infinitiv může zastávat dvojí funkci, slovesa a substantiva. K funkci substantiva se vyjadřuje i Gili Gaya (1946) tvrzením, že infinitiv je verbálním substantivem mužským. R. Seco (1967) rozebírá rozdíl dvojí funkce zmiňované u Bella (1847), dle jeho názoru nabývá infinitiv funkce substantiva v případě, že ztratíme zájem o subjekt věty.

Tordera (2005) oproti Bellovi (1847) řadí infinitiv s gerundiem a participiem do tzv. *verboidů* (termín pochází od Lenze 1935) a následně analyzuje obě zmíněné funkce infinitivu. Nepopírá sice jeho funkci substantivní, ale dochází k závěru, že infinitiv spadá do kategorie sloves, jelikož může vyjadřovat předčasnost (*ganar X haber ganado*) a dovoluje přidružení enklitických zájmen (*verlo, darle*), což je dle definice Torregy (1994) dostačující důkaz pro jeho zařazení do kategorie slovesa. Rodríguez Ramalle (2008) dodává, že dalším faktorem jsou aktivní a pasivní formy, které se dají pomocí infinitivu vytvořit.

Rodríguez Ramalle (2008) se shoduje i s názorem Tordery (2005) a konstatuje, že záleží na kontextu a pozici ve větě, zda se bude infinitiv chovat spíše jako substantivum, nebo jako sloveso.

1.1.2 Neosobní tvary sloves

Rodríguez Ramalle (2008) uvádí k Bellovým (1847) *derivados verbales* a Lenzovým (1935) *verboidům* další názvosloví pro skupinu neosobních tvarů sloves, které vznikaly a byly používány v průběhu času: *formas nominales del verbo, formas no personales del verbo, formas no flexivas* nebo *formas no flexionadas*. Autorka ale například oproti Bosquemu (1989) preferuje pojmenování *formas no personales del verbo*, se kterým operuje také Torrego (1994). Tohoto termínu se budeme držet i v rámci této práce. V českém názvosloví Zavadil (1995) přišel s pojmenováním „kvaziverba“.

Do skupiny neosobních tvarů sloves, které stojí na periférii slovesnosti, se řadí infinitiv, gerundium a participium, jejichž společný rys je modální a temporální nezařaditelnost pojmenovávaných procesů, tudíž absence možného časování a určení slovesného modu. Všechny neosobní tvary sloves se chovají stejně jako slovesa, jelikož závisí na subjektu, ale oproti osobním slovesným tvarům pojmenovávají procesy bez jejich aktualizace, tzn. neuvádějí konatele děje.

Neosobní tvary sloves představují přechod od slovesa k neslovesnému slovnímu druhu. Jak již bylo zmíněno, infinitiv se váže k substantivu, gerundium naopak přebírá některé vlastnosti adverbia a participium oproti předešlým dvěma umožňuje i shodu se subjektem, a celkově se pak blíží k adjektivu.

1.1.3 Časová interpretace infinitivu

Nebrija (1492) jako jeden z prvních rozvíjí myšlenku, že infinitiv může nabývat třech časů: minulého, přítomného a tzv. „nadcházejícího“, který se formuje pomocným slovesem v přítomném čase a vyjadřuje očekávání nebo úvahu (*esperar, pensar, entender*). V 18. století G.R.A.E (1771) také přichází se třemi pojetími času infinitivu, infinitiv přítomný (*amar*), minulý (*haber amado*) a budoucí, který už se nevytváří pomocným slovesem v přítomném čase, jak popisuje Nebrija (1492), ale jediným pomocným slovesem *haber* a předložkou *de* (*haber de amar*). Podle současné španělské gramatiky však infinitiv nabývá pouze dvou možných tvarů: jednoduchého (*amar*) a složeného (*haber amado*). Infinitiv jednoduchý (1) vyjadřuje souběžnost a infinitiv složený (2) předčasnost.

(1) *Juan desearía viajar más.* (Rodríguez Ramalle, 2008: 13 (3)a)

(2) *Juan desearía haber viajado más.* (Rodríguez Ramalle, 2008: 13 (3)b)

K tomuto tématu Bosque (1999) dodává, že existují situace, kdy se může složený infinitiv zaměnit za infinitiv jednoduchý a stále se bude jednat o předčasnost. Bosque mluví o lexikálním významu některých adjektiv, která už svou povahou směřují na děje již proběhlé:

(3) *Culpable de asesinar al policía.* (Bosque, 1999: 245 (77)a)

(4) *Culpable de haber asesinado al policía.* (Bosque, 1999: 245 (77)b)

Dalším faktorem jsou adverbia času (*después*) nebo kauzální předložky (*por*), jenž jsou dle autora opět indikátory již proběhlých dějů, tudíž je složený infinitiv pouze fakultativní.

Spojení, které G.R.A.E (1771) definovala jako budoucí infinitiv, je v současnosti považováno za perifrázi označující povinnost, příhodnost nebo nutnost vykonání činnosti vyjádřené infinitivem a nejedná se o vyjádření následnosti infinitivem. Následnost se vyjadřuje pomocí spojení sloves v přítomném čase, jak tvrdil Nebrija (1492), které vyjadřují přání, vůli, strach, úvahu apod., s infinitivem jednoduchým. Bosque (1999) doplňuje tato slovesa o slovesa sponová, u kterých záleží na povaze spony.

(5) Está ansioso de sacar a la luz el informe. (Bosque, 1999: 245 (76))

(6) Es culpable de sacar a la luz el informe. (Bosque, 1999: 245 (76))

Sdělení věty (5) směřuje do budoucna, jelikož predikát *está ansioso* (těší se) vyjadřuje vůli nebo přání, zatímco věta (6) s predikátem *es culpable* (je vinen) vypovídá o minulosti kvůli lexikální povaze predikátu.

Tato lexikální povaha hraje roli i v časové interpretaci složeného a jednoduchého infinitivu, o kterých byla již zmínka. Věty (7) a (8) znázorňují stejnou časovou linii, i když nebylo užito stejného tvaru infinitivu, jelikož zde opět figuruje adjektivum *culpable*, které, jak už jsme znázornili výše, vždy odkazuje do minulosti. Použití složeného infinitivu je tedy na jednotlivých mluvčích, zatímco časová interpretace zůstane stejná.

(7) Culpable de asesinar al policia. (Bosque, 1999: 246 (79))

(8) Culpable de haber asesinado al policia. (Bosque, 1999: 246 (79))

Totožně se pak chovají některé předložky jako například *por* nebo adverbia času jako *después de*.

Torrego (2002) upozorňuje na užití složeného infinitivu v apelativní funkci používaného v případě, že mluvčí vyčítá nesplněnou skutečnost, která už nejde změnit. Grijelmo (2006) tento jen také pojmenovává jako *imperativo del pasado* (minulý imperativ).

(9) - Me hubiera gustado ir con vosotros.

-¡Pues haberlo hecho! (Torrego, 2002: 136)

1.1.4 Subjekt infinitivu

Bosque (1999) tvrdí, že subjekt infinitivu lze určit podle adjektiva, které je na něj vázáno, tudíž podle slovesného doplňku. U příkladu (10) subjekt určuje adjektivum *solo* vázané jak k infinitivu *vivir*, tak k subjektu věty *un amigo*.

(10) Tengo un amigo muy satisfecho de vivir solo. (Bosque, 1999: 244 (75))

Samotný subjekt věty ale nebude subjektem infinitivu, je to pouze předchůdce nevyjádřeného subjektu infinitivu.

Rodríguez Ramalle (2008) na dalších větách ukazuje, že nevyjádřený subjekt infinitivu může být koreferenční se subjektem slovesa hlavní věty (11), ale může i záviset na objektu zastoupeném zájmenem (12).

(11) Jaime no se molestó ni siquiera en revisar el esquema antes de presentar su conferencia. (Rodríguez Ramalle, 2008: 16 (11)a)

(12) Ellos me recomendaron rehabilitar el edificio antes de demolerlo. (Rodríguez Ramalle, 2008: 16 (11)b)

Subjekt může stát i na pozici objektu hlavního slovesa a fungovat jako subjekt pro infinitiv. V následující větě je tedy subjektem *Pedro*, který je ve stejnou chvíli objektem slovesa *ver*.

(13) María vio a Pedro correr ocho quilómetros. (Rodríguez Ramalle, 2008: 16)

V ojedinělých případech, u sponových sloves jako *ser*, *estar* nebo *parecer*, se subjekt neobjevuje vůbec, jde tedy o bezpodmětnou strukturu. Rodríguez Ramalle (2008) tento typ subjektu pojmenovává jako „generický“.

(14) *Es malo fumar*. (Bosque, 1999: 244)

(15) *Se prohíbe fumar*. (Rodríguez Ramalle, 2008: 16 (12)a)

Bosque (1999) dále specifikuje povinnou a nepovinnou koreferenci mezi subjektem, adjektivem a infinitivem: pokud adjektivum oznamuje skutečnosti, je vztah mezi subjektem a infinitivem těsný, jestliže adjektivum pouze odkazuje ke skutečnostem a událostem, je tento vztah volný.

Kvůli fonetickému důrazu, ve vedlejších větách příslovečných uvozených předložkou a u nominalizovaných infinitivů můžeme subjekt najít i v postponované pozici:

(16) Aún no hace mucho, al llegar la primavera a California, cuando el sol de abril se derramaba plácidamente sobre San Diego (...) era fácil ver por la calle Roswell a Martin Jensen. (REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: Banco de datos (CREA) <<http://www.rae.es>>)

(17) El viajar con Mario continuamente no gusta a su familia. (Rodríguez Ramalle, 2008: 17)

Nakonec i samotný infinitiv může nabývat funkce subjektu, opět velmi často v postponované pozici, po slovesech vyjadřujících psychický stav (18) nebo u sloves sponových (19).

(18) *Me gusta caminar.* (Rodríguez Ramalle, 2008: 17)

(19) *Es difícil expresar lo que siento.* (Rodríguez Ramalle, 2008: 17)

K tomuto tématu se však ještě dostaneme v následujících kapitolách.

1.1.5 Kondenzační struktury druhého sdělení ve španělštině

Kondenzace čili zahuštění textu je možné ve španělštině dosáhnout pomocí vázaných nebo absolutních klauzulí. Ve vázaných klauzulích je děj vztahován k syntaktickému substantivu, které je zapojeno do věty s finitním slovesem a plní funkci explicitně syntaktickou (větného členu) a implicitně syntaktickou (pojmenování subjektu kondenzované polopredikace).

(20) *La mujer se detuvo sorprendida.* (Zavadil, 1995)

U absolutních klauzulí má kondenzor svůj vlastní explicitní subjekt, který není zapojen do hlavní věty jako větný člen, ale je umístěn v podobě zájmena nebo substantiva za nefinitní sloveso.

(21) *Al tener tiempo yo, no lo tienes tú.* (Zavadil, 1995)

Knitllová (1967) i Zavadil (1995) se shodují v tvrzení, že ve španělštině je frekvence kondenzorů výrazně vyšší než v češtině, proto je při překladu ze španělštiny třeba výpověď dekonenzovat a naopak. Jejich užití je dáno rozdílným členěním reality obou jazyků, čeština se přiklání k rozkladu reality na více procesů a pojímá tak i průvodní okolnosti děje procesuálně. Španělština se naopak přiklání k interpretaci reality jako jednoho základního procesu, který vstřebá průvodní okolnosti vyjádřeny kondenzorem.

O kondenzoru Zavadil (1995) tvrdí, že je jednodušeji uchopitelný než vedlejší věta, jelikož nepodléhá gramatickým kategoriím nebo modálním a temporálním kongruencím.

Dle Skaličky (2004) je užívání infinitivu také dané počtem slovesných tvarů, které mají stejnou funkci jako infinitiv, a jelikož v češtině existuje pouze deverbativní substantivum, dá se očekávat, že bude toto užívání méně čtené než ve španělštině. Skaličkovu tvrzení budeme tedy zkoumat v praktické části práce.

1.1.6 Stupně kondenzace druhého sdělení pomocí polopredikačních klauzulí

Termínem „klauzule“ je míněno vyjádření druhého sdělení v jedné výpovědi. Polopredikační klauzule mohou mít dle Zavadila & Čermáka (2021) povahu infinitivní, gerundiální a participální, a zároveň se dělí na několik kondenzačních stupňů:

- a. Nulový stupeň, u kterého ke kondenzaci nedochází, nejde tak o klauzuli, ale o dvě samostatné výpovědi, které mají jen sémantickou souvislost.

(22) Juan no vendrá. Juan no tiene tiempo. (Zavadil & Čermák, 2021: 466)

- b. První stupeň, kde je druhé sdělení vyjádřeno hlavní a syntakticky samostatnou větou, spojenou s prvním sdělením koordinačně.

(23) Juan no vendrá, pues no tiene tiempo. (Zavadil & Čermák, 2021: 466)

- c. Druhý stupeň: Druhé sdělení má formu vedlejší věty syntakticky závislé na větě hlavní, čímž společně tvoří vícevětou výpověď.

(24) Juan no vendrá, porque no tiene tiempo. (Zavadil & Čermák, 2021: 466)

- d. Třetí stupeň kondenzace s polovětou klauzulí volně připojenou k hlavní větě čárkou nebo pauzou v mluvené řeči.

(25) Carente de tiempo, Juan no podrá venir. (Zavadil & Čermák, 2021: 466)

- e. Čtvrtý stupeň, ve kterém figuruje polopredikační klauzule, která je větným členem hlavní věty a může být připojena volně, pak se stává také klauzulí polovětou, nebo těsně, stávající se klauzulí vnitrovětou.

(26) Juan no vendrá por no tener tiempo. (Zavadil & Čermák, 2021: 467)

- f. Pátý stupeň kondenzace, kdy stejně jako u nultého stupně, nejde o klauzuli, jelikož druhé sdělení ztrácí všechny znaky predikativnosti.

(27) Juan no vendrá por falta de tiempo. (Zavadil & Čermák, 2021: 467)

1.1.7 Polopredikační klauzule infinitivní

Autoři Zavadil & Čermák (2021) definují polopredikační konstrukce jako syntaktické konstrukce objevující se kolem neosobních tvarů sloves. Jelikož infinitiv nevykazuje základní predikační kategorie jako vyjádření času, osoby, čísla či modu, nebo aktualizační kategorie, vstupuje s hlavní větou do polopredikačního vztahu a stává se z něj polopredikát. Stále mu však zůstává funkce pojmenování procesu, jako tomu mají osobní tvary sloves.

Jelikož je infinitiv neosobním tvarem slovesa, není nositel základních predikačních kategorií a nemůže tudíž tvořit plnohodnotnou predikaci. Zavadil (1995) tedy popisuje infinitiv spolu s dalšími neosobními tvary sloves jako konstruktory zhuštěné či kondenzované predikace, tedy polopredikace. V polopredikační klauzuli je stále analyzována predikační sémantika a syntaktický vztah, nicméně už nejsou vyjádřeny predikační kategorie času, modu, osoby a čísla.

Existují i případy, kdy je infinitiv použit pro zkrácení věty, ale její dekonzace ve vedlejší větu není možná, tudíž se nejedná o plnohodnotnou kondenzaci. Jsou to případy stejných podmětů u podmětných a předmětných vedlejších vět.

(28) Se fue para no estorbar. (Zavadil, 1995)

Pokud by ovšem byly podměty vět rozdílné, můžeme opět o kondenzaci čili plném nahrazení vedlejší věty hovořit. Je ale nutné dodat, že ať už mají tyto konstrukce funkci kondenzoru či nikoliv, v obou případech je považujeme za konstrukce polopredikační.

Infinitiv ve funkci větného členu se bude vždy vázat k řídicímu členu, bude to buď hlavní sloveso, předložka nebo modální znak (*marca modal*). Dle Rodríguez Ramalle (2008) se dá infinitiv díky svému užití považovat za nejrozšířenější neosobní tvar slovesa a jedno z nejvýznamnějších použití je zmiňovaná kondenzace vedlejší věty.

Autoři Zavadil & Čermák (2021) dělají výčet třech polopredikačních klauzulí infinitivních:

Prvním zástupcem je polopredikační klauzule infinitivní subjektová vázaná, která má stejný subjekt jak ve větě hlavní, tak ve větě vedlejší:

(29) No lo hice por no tener tiempo. (Zavadil & Čermák, 2021: 467)

Druhým typem je polopredikační klauzule infinitivní objektová vázaná, kde se objekt hlavní věty stává subjektem věty vedlejší:

(30) Mario sentía latir el corazón de la chica. (Zavadil & Čermák, 2021: 467)

Posledním typem je polopredikační klauzule infinitivní subjektová absolutní, jejíž subjekt je rozdílný od subjektu věty hlavní:

(31) Al decirlo Carlos, lo decían todos. (Zavadil & Čermák, 2021: 467)

V následujících podkapitolách se budeme věnovat funkcím infinitivu ve vybraných polopredikačních klauzulích, které budou korespondovat s korpusovou analýzou v druhé části práce.

1.1.7.1 Předmětná polopredikační klauzule

1.1.7.1.1 Přímý předmět a vedlejší věta předmětná

Jako přímý předmět se infinitiv objevuje jen s určitými predikáty, těmi jsou dle Rodríguez Ramalle (2008) slovesa mluvení (*asegurar*), slovesa vlivu, rozkazu a zákazu (*permitir*), slovesa psychického stavu (*sentir*) a slovesa typu *explicar* a *preguntar*, díky kterým lze vytvářet nepřímé otázky.

Hernanz (1999) oproti tomu definuje dvě kategorie sloves dle jejich významu. První jsou slovesa, která se vztahují k vyjadřování mentálních aktivit jako slovesa strachu (*temer*), emocí (*esperar*) nebo slovesa přání (*desear*). Druhá kategorie jsou slovesa tranzitivní vyjadřující rozkaz (*mandar*) nebo žádost (*exigir*).

Rodríguez Ramalle (2008) dále dodává, že slovesa mluvení jsou jedinečná ve svém výběru modu vedlejší věty předmětné, je to jediná skupina sloves, kdy ve vedlejší větě bude figurovat indikativ, a nikoliv subjektiv jako u sloves rozkazu a psychického stavu.

Slovesa vlivu, rozkazu a zákazu nemají vždy koreferenční subjekt s infinitivem, ten se může u infinitivu řídit přímým nebo nepřímým předmětem věty:

(32) Juan exige a sus trabajadores lavantarse temprano. (Rodríguez Ramalle, 2008: 36 (23)b)

Alcina & Bleca (1991) vyčleňují skupinu sloves prosby (*pedir*, *rogar*, *suplicar*), u které se dle autorů velmi zřídka objevuje zmíněná kondenzace pomocí infinitivu:

(33) Te ruego que no insistas. / *Te ruego no insistir.

(34) Rogaron a los asistentes guardar un minuto de silencio.

Z tohoto výčtu a rozdělení sloves, které mohou alternovat mezi infinitivem a vedlejší větou předmětnou, byla vybrána slovesa strachu, slovesa prosby a slovesa mluvení pro následnou analýzu v druhé části práce, která se bude snažit porovnat tuto alternaci vzhledem k českému jazyku. Už teď bychom mohli říct, že dle zmíněných autorů bude kondenzace pomocí infinitivu ve španělštině častější u sloves mluvení a strachu než u sloves prosby, toto tvrzení bude nutné potvrdit.

1.1.7.1.2 Předložkový předmět a vedlejší věta předmětná

Hernanz (1999) opět rozděluje slovesa na dvě skupiny: první je charakteristická vyjádřením mentálních postojů, druhá volí dva předměty (předmět přímý a předložkový). V rámci první skupiny Hernanz vyčleňuje slovesa s tzv. identickým podmětem, které jsou obligátně spojovány s infinitivem. Jsou to například *abstenerse de*, *acostumbrar a*, *limitarse a* apod.

1.1.7.2 Podmětná polopredikační klauzule

Vedlejší větu podmětnou můžeme kondenzovat do podoby infinitivu v případě, že subjekt slovesa věty hlavní a infinitivu je koreferenční, v opačném případě je nutné zvolit vedlejší větu, a to buď se subjunktivem, nebo s indikativem. Existují však případy, kdy nám lexikální či syntaktická povaha hlavní věty nedovolí jiné řešení než infinitivní konstrukci, jak ukazuje věta (35).

(35) ¡Es increíble! Este cretino no se ha dignado a mirarme a la cara. (Rodríguez Ramalle, 2008: 29 (5)a)

Rodríguez Ramalle (2008) do této kategorie zahrnuje i slovesa *conocer* nebo *opinar*. Delbecque & Lamiroy (1999) namítají, že oproti nim můžeme pozorovat dvojí intepretaci sloves *pensar* a *saber*, díky které dovolují jak konstrukci s infinitivem, tak i s vedlejší větou podmětnou.

(36) Juan piensa volver y quejarse or el trato recibido. (Rodríguez Ramalle, 2008: 29 (7)a)

(37) Juan piensa que todos se burlan de él. (Rodríguez Ramalle, 2008: 29 (7)b)

U příkladu (36) má sloveso *pensar* význam záměru či úmyslu, naopak u druhého příkladu jde o domněnku.

Jinak je tomu dle Rodríguez Ramalle (2008) u sloves mluvení, které umožňují volbu obou konstrukcí bez jakéhokoliv rozdílu lexikálního či syntaktického.

(38) Os aseguro (haber devuelto/que devolví) la película a tiempo. (Rodríguez Ramalle, 2008: 30 (9)b)

Tato charakteristika bude důležitá v analytické části, kdy budeme zkoumat, zda španělština u sloves mluvení využívá více konstrukcí s infinitivem či s vedlejší větou.

Jak již bylo zmíněno výše v kapitole o subjektu infinitivu, sám infinitiv může být ve větě subjektem. Důležitým bodem je konstrukce slovesa *dar* + *substantivum* následovaná infinitivem, ve které Hernanz (1999) považuje infinitiv za subjekt věty. Do této kategorie spadají i slovesa strachu jako *dar miedo*, která budou opět analyzována ve druhé části práce.

(39) ¿No te miedo andar tan solita por las calles? (Laforet, 1984)

Stejnou funkci mají dle Hernanz (1999) i konstrukce se sponovými slovesy (*ser, estar, parecer*), slovesa graduální (*aumentar, disminuir*), slovesa původu či vzniku (*crear, originar*), kauzální slovesa v rámci neosobní konstrukce (*agravar, suscitar*), u kterých už není pozice infinitivu postverbální, ale preverbální, a slovesa rozkazu a zákazu (*forzar, ayudar*).

1.1.7.3 Přísudková polopredikační klauzule

Real Academia Española (1976) tvrdí, že infinitiv zaujímá stejné postavení ve větě jako jakékoliv jméno, Hernanz (1999) ale namítá, že jeho některá použití mohou být chybně označována za přísudek jmenný v případě, že jsou ovlivněna obráceným pořadím větných členů ve větě. Rodríguez Ramalle (2008) uvádí příklad určitého členu ve středním rodě (*lo*) na počátku věty, díky kterému konstrukce věty připomíná větu se sponovým slovesem, tudíž by infinitiv zaujímal funkci subjektu. Hernanz (1999) tedy označuje infinitiv za subjekt v případě, že se dá zaměnit jeho pořadí ve větě (40). Naopak ve větách, kde k této záměně sáhnout nelze, zaujme infinitiv roli jmenného přísudku (41).

(40) El problema es regresar sanos y salvos. / Regresar sanos y salvos es el problema.
(Rodríguez Ramalle, 2008: 35 (18)a)

(41) *Esto sí que es vivir bien.* (Rodríguez Ramalle, 2008: 35 (19)b)

K této problematice se vyjadřuje i Zavadil & Čermák (2021), kteří vyvracejí logické kritérium o pojmenování konkrétnějšího a obecnějšího pojmu. Konkrétnější by mělo odpovídat subjektu a obecnější nominálnímu predikátu, který lze zaměnit za ustrnulý tvar *lo*. Autoři oproti tomu doporučují používat převod do českého jazyka, kde je možnost pomoci přísudkovým instrumentálem. Element vyjádřený přísudkovým instrumentálem poté můžeme označit za nominální predikát.

(42) La mejor reacción será el silencio. > *La mejor reacción lo será.

Nejlepší reakce bude mlčení. > *Nejlepší reakce bude mlčením. – Nejlepší reakcí bude mlčení. (Zavadil & Čermák, 2021)

1.1.7.4 Přívlastková polopredikační klauzule

Infinitiv jako přívlastek má dle Rodríguez Ramalle (2008) vždy subjekt koreferenční k hlavnímu slovesu, jediné, co může měnit svou funkci, je vztažné zájmeno, které se může stát přímým předmětem, nepřímým předmětem nebo příslovečným určením infinitivu. Pokud je ve větě obsažen kvantifikátor, neurčité zájmeno nebo jméno bez členu, je nám umožněno vytvořit přívlastek s infinitivem (příklad (43)).

(43) Tengo (unas/algunas/muchas/pocas/bastantes) cosas que resolver. (Rodríguez Ramalle, 2008)

S tímto znakem je spojen i výběr hlavního slovesa věty, u kterého je možné spojení s nespécifickým rozvíjejícím větným členem. Například sloveso *comprar* (koupit) vždy vyžaduje ve větě zmíněný specifický předmět, který vyjadřuje, co jsme koupili, proto není možné vytvořit u jména přívlastek pomocí infinitivu.

Všechna jména, která přijmou přívlastek neshodný, budou odvozena od sloves patřících do stejných skupin jako tomu bylo u sloves přímého předmětu a doplňku: od sloves mluvení (*confesión*), vlivu, rozkazu a zákazu (*amenaza*) a sloves vyjadřující psychický stav (*permiso*). Tato slovesa jsou nazývána deverbálními substantivy.

Přívlastek neshodný vyjádřený infinitivem navazující na deverbální substantivum je nejčastěji spojován s předložkou *de*:

(44) El gobierno Levanta la prohibición de consumir aceite de girasol. (El País, 2008)

Jestliže se jedná o deverbální substantivum odvozené od slovesa s předložkou, předložka se nemění.

Existují i infinitivy, které se označují za přívlastky neshodné ve spojení s podstatným jménem, které pojmenovává typ předmětu, nazýváme je „neargumentální infinitivy“: *olla de cocer*.

Infinitiv ve funkci přívlastku lze zaměnit za vedlejší větu přívlastkovou, ve které můžeme volit dva mody, subjunktiv a indikativ, a to opět podle specifičnosti přívlastňovaného předmětu. Pokud jde o předmět známý a existující, volíme indikativ, v opačném případě pak subjunktiv.

Hernanz (1999) k tomuto tématu dodává, že sémanticky má infinitiv ve vedlejší větě přívlastkové modální charakter potřeby, schopnosti, povinnosti nebo vůle:

(45) Hay todavía muchos problemas que (necesitamos) resolver. (Hernanz, 1999)

1.1.7.5 Přísllovečná polopredikační klauzule

Infinitiv v roli přísllovečného určení je vždy uvozen předložkou, jeho subjekt může být koreferenční se subjektem věty hlavní, s klitickým zájmenem nebo například postponovaný lexikální subjekt. Předložky spojované s přísllovečným určením jsou omezené, nejčastější jsou *a, con, de para, por a sin*.

Přísllovečné polopredikační klauzule můžeme dělit na:

- a) Podmínkové: předložky *de, a*

De haberlo sabido, me hubiera ido antes. (Rodríguez Ramalle, 2008)

- b) Přípustkové: předložka *con*

Con tener tanto diner, vive miserable. (Zavadil, 1995)

- c) Účelové: předložky *para, por, a*

Juan nos dio un motivo para luchar. (Rodríguez Ramalle, 2008)

- d) Časové: předložky *a, antes de, después de, hasta*

Al llegar al campo les contaron todo con lujo de detalles. (Rodríguez Ramalle, 2008)

- e) Způsobové: předložky *sin, además de*

No quería irse sin resolver el asunto. (Zavadil, 1995)

1.1.7.6 Doplnková polopredikační klauzule

Infinitiv jako doplněk je ve většině případů určován po slovesech vnímání, která řídí i přímý předmět jako například *sentir*; *oir* nebo *ver*. Oproti předmětným polopredikačním konstrukcím a české doplnkové polopredikační konstrukci se nepřipojují předložkou, jelikož při takovém připojení chybí kongruence, a otázka *¿cómo?*, kterou bychom identifikovali doplněk, je jak charakteru adverbialního, tak adjektivního.

(46) *¿Has visto derrumbarse una casa?* (V. Piñera)

Kvůli tomuto důvodu rozdělujeme případy bez kongruence se subjektem nebo objektem za příslovečné určení.

1.2 Bohemistický náhled na infinitiv

1.2.1 Mluvnická povaha infinitivu

Infinitiv nebo také neurčitek je v české gramatice považován za zcela bezpříznakový tvar slovesa, který nevyjadřuje čas, způsob, osobu ani číslo, naopak je u něj možné analyzovat slovesný rod a vid. Stejně jako ve španělštině je český infinitiv přirovnáván k substantivu, jelikož se tvoří ze slovesných základů, které pojmenovávají děje nebo stavy. Infinitiv stejně jako podstatné jméno může v obou jazycích rozvíjet sloveso a sám být rozvíjen dalšími argumenty jako přívlastkem nebo vedlejší větou.

1.2.2 Neosobní tvary sloves

Infinitiv se dle Svobody (1962) liší od osobních tvarů sloves tím, že děj nechápe jako možný, existující či žádaný, pouze ho popisuje a nevyjadřuje ho tedy osobně. Tato charakteristika dává infinitivu větší abstrakci než slovesu finitnímu. Zmíněná neosobnost se váže i k modalitě, obecně se dá říct, že je infinitiv modálně neutrální, existují však ojedinělé případy, kdy z kontextu, popř. intonace, některou z modalit přijímá.

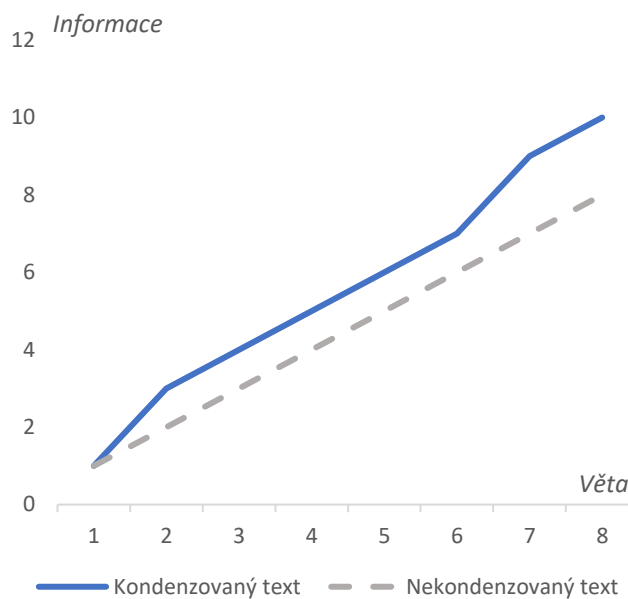
Cvrček (2015) rozděljuje tvary sloves na určité a neurčité, ty určité vyjadřují význam osoby a čísla a ty neurčité slovesný rod a vid, ale už ne osobu. Díky tomuto rozdělení do neurčitých slovesných tvarů řadí infinitiv, přičestí a přechodníky, které by se dali přirovnat ke španělskému gerundiu.

1.2.3 Kondenzační struktury v češtině

Kondenzace patří v české stylistice k jednomu ze základních typů výrazové konkurence rozhodující o charakteru promluvy. Její pomocí zvládneme dosáhnout ve větě jednoduché pomocí větného členu zhruba stejného komunikačního cíle jako u vedlejší věty, zvýšit tím koherenci textu a zhustit vztah mezi jednotlivými sděleními. Větný člen, jenž je zastoupen kondenzovanou částí věty, je nazýván kondenzátem. Opačný proces kondenzace je dekondezace, která závisí na vztahu subjektu a predikátu. Každý typ kondenzace má jinou predikační potenci, např. neosobní slovesné tvary mají tuto potenci silnější než dějová adverbia.

Appelová (1980) popisuje predikativní vztah mezi kondenzátorem a subjektem jako implikovaný, jelikož kondenzátor není nositelem aktualizačních kategorií času a způsobu, stejně tak se neshoduje v osobě a čísle. Tyto kategorie jsou tedy podle autorky spíše relativní, jelikož se odvíjí od aktualizovaného vyjádření myšlenky větného schématu, a nikoliv od časového vztahu k realitě. Subjekt musí být ve větě s kondenzátorem vyjádřený, ale už nemusí být v nominativu. Ostatní větné členy kondenzační struktury vytváří syntagmatické vztahy pouze v jejím rámci, a nikoliv už se členy v primárním jádru věty. Sekundární jádro je tvořeno popisovaným kondenzátorem, který odsouvá jeden děj do pozadí věty a vytváří kulisu ději hlavní věty, podobně jako to dělá doplněk. Tyto děje nemusí probíhat současně, proto se Appelová (1980) uchyluje k tvrzení, že kondenzátor si vytváří svůj vlastní časoprostor. Kvůli sekundárnímu jádru a zároveň implikovanému predikačnímu vztahu zařazuje Appelová (1980) kondenzátor do nadvětné struktury.

Mistrík (1977) je toho názoru, že pokud chceme nazvat nějaký jazykový prostředek za kondenzovaný, musí v jazyce existovat i jeho nekondenzovaný protějšek. Shoduje se i s Appelovou (1980), že kondenzovaný text je dynamičtější, jelikož zrychlí jeho rytmus.

Graf 1: Tempo růstu informací v kondenzovaném (—) a nekondenzovaném (- - -) textu (Appelová, 1980)

Nejčastějším typem kondenzace v češtině je dle Appelové (1980) nominalizace:

(47) A: Jak rozhodli členové. > Podle rozhodnutí členů. (Jelínek, 2017)

V některých případech kondenzace pomocí nominalizace může docházet k vynechání či nevyjádření některé informace:

(48) A: Nemluvte s řidičem, když tramvaj jede.

B: Nemluvte za jízdy s řidičem. (Jelínek, 2017)

Mimo nominálních kondenzátorů existují i kondenzátory verbální: infinitivy, participia a přechodníky. Jediná infinitivní kondenzace stále ještě není považována za knižní.

J. Bečka (1935) tvrdí, že s postupným vývojem techniky se myšlení Evropanů stává složitější, což se projevuje v jejich vyjadřování: stále více se přikláníme ke složitějším jazykovým způsobům vyjádření, tudíž dáváme přednost těsnějším spojením oproti volnějším. Autor tedy naráží na zmiňovanou kondenzaci a její stále častější užívání. My se v praktické části budeme snažit objasnit, zda už kondenzace věty nepřesáhla volnější spojení, za které považujeme především vedlejší větu.

1.2.4 Polovětné konstrukce

Polovětná konstrukce je dle Moška (1977) kondenzovaná věta stojící ve větě hlavní anebo zapuštěná do jiné polovětné konstrukce plnící roli vedlejší věty. Nový encyklopedický slovník češtiny (2017) charakterizuje polovětnou konstrukci jako termín pro skrytou či implicitní predikaci, která není vyjádřena slovesným přísudkem. K výrazu „implicitní predikace“ se přiklání i Hrabě (1964), který ji vymezuje jako samostatný úsek oddělený nekoncovými čárkami. V zahraničí se tyto struktury nejčastěji označují jako „sekundární predikace“.

Nejčastěji se polovětné struktury v češtině formují pomocí neurčitého slovesného tvaru, tedy pomocí verbálních kondenzorů:

- a) Přechodníkové konstrukce
- b) Konstrukce s participiem
- c) Infinitivní konstrukce

Hrabě (1964) do tvoření zařazuje i větné členy, které tvoří tzv. jmenné polovětné konstrukce:

- a) Volný přístavek
- b) Volný přívlastek
- c) Volný doplněk

S rozdělením na polovětné konstrukce jmenné a slovesné Moško (1977) nesouhlasí, tvrdí, že je charakter polovětné konstrukce určován její syntaktickou funkcí:

(49) A: Úloha, ktorá vyžaduje dôkladnú prípravu.

B: Úloha vyžadujúca dôkladnú prípravu. (Moško, 1977)

V prvním případě jde o vedlejší větu přívlastkovou, která je ve druhém případě nahrazena participiem vytvářející polovětnou konstrukci přívlastkovou díky participiální syntaktické funkci přívlastku.

Moško (1977) se s Hrabětem (1964) neshoduje ani v tezi, že všechny polovětné konstrukce mají determinativní funkci a rozděluje proto polovětné konstrukce na nedeterminativní a determinativní. Nedeterminativní vztah se vyznačuje nepravou koordinací pomocí doplňku či doplňkové konstrukce a vztahem široké aktualizované totožnosti vyjádřené přístavkem či přístavkovou konstrukcí.

Nedeterminativní polovětné konstrukce	Determinativní polovětné konstrukce
a) Doplněk (doplňková konstrukce)	a) Podměťová polovětná konstrukce
b) Přístavek (přístavková konstrukce)	b) Předmětová polovětná konstrukce
	c) Přísluvečná polovětná konstrukce
	d) Přívlastková polovětná konstrukce

Tabulka 1: Syntaktické vztahy a názvy polovětných konstrukcí – zjednodušená tabulka J. Moška (1977)

K rozdělení Moška (1977) v tabulce číslo 1 Tabulka 1 přidává Hrabě (1964) polovětnou konstrukci přísudkovou a polovětnou konstrukci v podmínkových větách, k jejímž užití se dostává i Appelová (1980), my ale tuto konstrukci zahrneme pod konstrukce přísluvečné a samu o sobě ji rozebírat nebudeme.

1.2.5 Kondenzace pomocí infinitivu a polovětné konstrukce infinitivní

Hrabě (1964) se zmiňuje o interpretaci infinitivu v roli kondenzátoru, přikládá velký důraz chybné interpretaci infinitivní konstrukce zvrtným pasivem či aktivního infinitivu bezpodmětnou větou s neosobním slovesem. Dále popisuje, že při vyjádření trpného pojetí děje infinitivem je zapotřebí užít pasivní konstrukce se slovesem *být* a trpným přičestím.

Modální a fázová slovesa nejsou dle Mluvnice češtiny III (1987) považována za konstruktory polovětných konstrukcí, jelikož jsou sami o sobě nositeli predikace a infinitiv je pouze lexikálně-semantický základ predikátu. Tvrzení, že infinitiv spolu s modálním či fázovým slovesem funguje jako jeden celek, zastává i Skalička (2004).

1.2.5.1 Doplněková polovětná konstrukce

Doplněk či doplňková konstrukce může být spojována s hlavní predikací volně nebo těsně, její transformací je vedlejší věta doplňková:

(50) Urban podchádza k obluku, zapínajúc [zapína] si nohavice, odstiera záclonu a...
pretiera si oči. (F. Hečko)

Hrabě (1964) dodává, že v češtině je doplňkový infinitiv vyjadřován pomocí konstrukce v akuzativu, a to výhradně po slovesech smyslového vnímání:

(51) Viděli chlapce orat. (Hrabě, 1964)

Opodstatněná je i otázka, zda se doplňkový infinitiv nedá považovat za druhý předmět. Hrabě (1964) namítá, že lze transformovat infinitiv do přívlastku 25(52). Za druhý předmět se považují pouze infinitivy po slovesech s volní modalitou.

(52) Viděli orajícího chlapce. (Hrabě, 1964)

Doplňkový infinitiv se podle Hraběte neliší od dalších splývavě připojených infinitivů a kondenzuje vedlejší větu na úrovni druhého sdělení.

1.2.5.2 Přístavková polovětná konstrukce

Přístavek ve větě vytváří polovětnou konstrukci pojmenováním stejného jevu či předmětu jako tomu je v hlavní větě, tím se stává právoplatným členem druhé predikace (druhého sdělení). K základnímu členu se na rozdíl od doplňku pojí pouze volně. Od přívlastku, ke kterému se často přirovnává, jej můžeme odlišit jeho funkcí rozšíření určovaného členu. Dělíme ho proto na dva typy, vysvětlovací (zuzuje významový rozsah) a zařazovací (rozšiřuje významový rozsah).

(53) A – typ vysvětlovací: Opätovne navštevoval oravskú dedinu Dolnú Lehotu, rodisko svojej manželky...

B – typ zařazovací: Vzdávame hold inšpirátorke a organizátorke víťazstva sovietskeho ľudu, KSSZ. (Moško, 1977)

1.2.5.3 Podmětná polovětná konstrukce

Svoboda (1962) uvádí, že substantivum je na rozdíl od infinitivu výrazem větší myšlenkové abstrakce, proto je ho například možné užívat bez předmětového určení, které je naopak u infinitivu nutné dodat. S touto abstrakcí úzce souvisí implikovanost subjektu u těchto jazykových prostředků. Svoboda dochází k závěru, že infinitiv je sice slovesný tvar, ale nedá se považovat za substantivum, existuje však mezi nimi tzv. „binární opozice“, která vypovídá o důležitém vztahu infinitivního děje k subjektu/ke konateli, kdy je možné infinitiv, jakožto příznakový člen, nahradit podstatným jménem slovesným, jakožto členem bezpříznakovým.

(54) A. Je možné střídat stráže.

B. Je možné střídání stráží. (Svoboda, 1962)

Appelová (1980) tvrdí, že u tohoto typu vedlejší věty je přísudek spojen s hodnotícím adjektivem či substantivem a se sponou či sponovým slovesem „být“ nebo slovesy ztotožňovacího významu jako např. „znamenat“ a infinitivem. Zároveň je vždy nutné explicitně vyjádřit podmět, jelikož by se bez něho nejednalo o větu. Jeho nevyjádření se stává pouze za podmínky, že je vyjádřen v předešlé větě.

(55) Dôležité je vedieť ju nájsť. (tisk)

(56) Neľahká vec. Znamená nielen byť predsunutou baštou, ale aj ísť príkladom,
(tisk)

Appelová (1980) dále porovnává podmět infinitivní a substantivní, dochází k závěru, že pokud by se mohlo substantivum zaměnit za infinitiv, muselo by mít stejnou významovou hodnotu, což vede k otázce, zda je možné brát infinitiv v roli podmětu za kondenzátor. Autorka tvrzení vyvrací, jelikož infinitiv nevyjadřuje druhé sdělení v jednoduché větě, ale je pouze podmětem.

Moško (1977) naopak potvrzuje existenci polovětné konstrukce podmětné, pokud je tvořena rozvitým infinitivem s přísudkem jmenným se sponou, popřípadě se slovesným přísudkem. Zdůrazňuje ale fakt, že podmětem se stává celá konstrukce nikoliv pouze infinitiv.

(57) Ale v niektorých prípadoch je nevyhnutné si práve isté skúsenosti neušetriť a pustiť'sa, tak povediac, do nich. (A. Matuška)

Ve větě (58) je tedy podmětem konstrukce „si práve isté skúsenosti neušetriť a pustiť'sa, tak povediac, do nich.“, která by se dala nahradit vedlejší větou podmětnou:

(58) Ale v niektorých prípadoch je nevyhnutné, aby si práve isté skúsenosti neušetril a pustil sa, tak povediac, do nich.

Hrabě (1964) mluví o nesplývavém (s pauzou či grafickým oddělením) a splývavém (bez pauzy či grafického oddělení) připojení infinitivu podle kterého můžeme konstrukci s infinitivem považovat za polovětnou vazbu. Za příklad nesplývavého připojení uvádí příklad tzv. samostatného podmětu:

(59) Oženit se, to je vážná věc. (Hrabě, 1964)

Vysvětluje i chybějící subjekt, který by dle definice měl být vždy ve větě či větě předešlé explicitně vyjádřen. Jelikož subjekt není vyjádřen ani v odpovídající infinitivní větě (*Oženit se? To je vážná věc.*) není tak v rozporu a dá se proto tento typ infinitivní konstrukce považovat za polovětnou vazbu.

Ve splývavém připojení můžeme pozorovat například tázací zájmeno nebo příslovce:

(60) A: Nevím, co počít.

B: *Co počít?* (Hrabě, 1964)

1.2.5.4 Přívlastková polovětná konstrukce

Moško (1977) popisuje, že nejčastější výraz polovětné konstrukce přívlastkové, která kondenzuje přívlastkovou větu vedlejší, je participium nebo adjektivum, nicméně je možný i infinitiv:

(61) Nevyhnutne vzniká potreba očistiť teóriu od zastaraných formulácií, (tisk)

(62) Závod učinil závazek dodat strojové zařízení. (Hrabě, 1968)

Infinitiv může stát v roli neshodného přívlastku abstraktního substantiva s modálním významem, který sám o sobě není subjektem infinitivního děje, onen subjekt je většinou nevyjádřený.

(63) Moje zadrživanie nemohlo zabrániť jeho nesmiernej túžbe bežať prvý a počuť za sebou rýchly cval súpera. (tisk)

Ne ve všech případech lze pak nenásilně dosáhnout dekonkondenzace, vzniklo by redundantní vyjádření modálnosti. Appelová (1980) namítá, že ani u vedlejších vět přívlastkových se spojkou „aby“ se nejedná o pravou synonymii kvůli dvojí transformaci a změně hierarchie členů v syntaktické konstrukci:

(64) A: Preto sa objavili snahy vylúčiť vyššie harmonické z magnetizačného prúdu.

B: Preto sa objavili snahy, aby sa vylúčili vyššie harmonické z magnetizačného prúdu. (učebnice)

Autorka syntaktickou kondenzací potvrzuje u infinitivního přívlastku ve funkci přístavku:

(65) Úvod má aj psychologickú funkciu – vzbudiť záujem, prinútiť čitateľa, aby si ho všimol. (Mistrík)

1.2.5.5 Předmětná polovětná konstrukce

Svoboda (1962) popisuje závislost předmětového infinitivu na slovesech vůle, záměru, snahy apod. a přídavných jménech vyjadřujících záměr, závaznost a schopnost či neschopnost konat děj.

Aby mohl infinitiv v roli předmětu fungovat jako syntaktický kondenzátor musí dle Appelové (1980) splňovat předpoklad explicitně vyjádřeného subjektu ve větě.

(66) Hroznový mušt umožňuje konzumovat hrozno po celý rok v tekutej forme.
(tisk)

Autorka ale opět připomíná, že ne vždy jedná o synonymní větnou strukturu:

(67) A: Zásadne odmietame využívať tento vynález.
B: Zásadne odmietame *využívanie tohoto vynálezu. (Appelová, 1980)

V případě, že synonymní větu nalézt lze, existuje u ní nezávislý, gnómický čas a způsob (68), proto autorka nepovažuje předmětový infinitiv za syntaktický kondenzátor.

(68) Práve tento typ experimentu pomohol (pomáha, pomôže) prekročiť (→ aby sa prekročil) rozdiel medzi... (tisk)

Hrabě (1968) s Appelovou souhlasí, jelikož předmětový infinitiv v některých případech nemusí druhé sdělení vyjadřovat, kvůli nemožnosti nahrazení vedlejší větou.

(69) *Zvykl si pít.* (Hrabě, 1968)

Dále upozorňuje na fakt, že některá slovesa jako „mít rád“, „zvyknout si“, „rozhodnout se“ apod. je možno řadit do skupiny modálních či fázových sloves, a tudíž by se za předmětový infinitiv považoval jen případ, kdy je možno ho nahradit vedlejší větou:

(70) Rozhodli se odejít zítra. > Rozhodli se, že odejdou zítra. (Hrabě, 1968)

Předmětnou polovětnou konstrukci je slovy Hraběte možná vystavět pouze pomocí nesplývavě připojeného infinitivu zastoupeného v mluvnickém jádru věty odkazovacím zájmenem:

(71) Nikdy nezakolísat, tomu se musíme teprve učit. (Hrabě, 1964)

S definicí předmětné polovětné vazby infinitivní se neshoduje Moško (1980), jelikož kritérium nesplývavě připojeného infinitivu není dostačující a je potřeba se zaměřit na větší skupinu kritérií.

Předmětná polovětná konstrukci je podle Moška (1980) možná vyjádřit infinitivní konstrukcí nebo holým infinitivem a může být připojena k základu věty volně, pokud stojí na začátku věty, anebo těsně ve zbytku případů. Z gramatického hlediska se tato konstrukce váže ke dvěma větným členům: podmětu nebo předmětu a přísudku základní věty.

Moško (1980) následně rozlišuje polovětnou konstrukci předmětnou subjektovou a objektovou. U prvního případu je konatel infinitivního děje stejný jako konatel děje přísudkového slovesa. Existují dvě možnosti, jak se polovětná konstrukce může do věty začlenit:

1. Je výlučnou vazbou přísudkového slovesa.

(72) Dievčatko sedelo na lavici pod oblokom a pokúšalo sa písať čosi griflíkom na bridlicov ú tabuľku. (citováno Moškem, 1980)

2. Je součástí sdružené vazby přísudkového slovesa.

(73) Sľúbil som Durčiakovco m chystať drevo na dom... (citováno Moškem, 1980)

Ze sémantického hlediska je dělí na cílový předmět, který se objevuje po slovesech popisující projevy vůle (záměr, rozkaz, zákaz, prosba atd.), a obsahový předmět objevující se po slovesech vnímání, myšlení, hodnocení apod. Tyto druhy korespondují s cílovými a obsahovými vedlejšími větami předmětnými.

1.2.5.6 Příslopečná polovětná konstrukce

Infinitiv v roli příslopečného určení podobně jako předmětový infinitiv vyjadřuje cíl a jeho syntaktická funkce je omezená lexikálním významem sloves ve větném predikátu. Příslopečný infinitiv, na rozdíl od předmětového, je možné z věty vypustit bez narušení její struktury:

(74) A: Prišla nevesta na meniny gratulovať s kvetom.

B: Prišla nevesta na meniny (s kvetom). (tisk)

Appelová (1980) považuje větu B za formálně i významově úplnou, i když je věta A sémanticky informativnější. Díky tomu usuzuje, že má infinitivní konstrukce nadvětnou funkci a je pravděpodobné u ní předpokládat implikovanou predikaci. Podtrhuje to i možnost infinitivní konstrukci vyjádřit vedlejší větou účelovou. Tímto tvrzením Appelová (1980) souhlasí s dřívějším rozbořem Hraběte (1964).

(75) Prišla aj nevesta na meniny, aby gratulovala s kvetom. (Appelová, 1980)

Příslopečné polovětné konstrukce Svoboda (1962) dále rozděluje na:

- a) Časové: spojená se spojkami s časovým významem

Tatínek přijde co nevidět z kanceláře. (citováno Svobodou, 1962)

b) Podmínkové: při tvoření nereálné podmínky

Já být panímámou, upekla bych vám na moutě věru hodnou vránu na hrách. (Němcová, 1862)

c) Účelové

Vyšel ze dveří, přiřadit se ke své třídě. (citováno Svobodou, 1962)

1.2.5.7 Přísudková polovětná konstrukce

Polovětnou konstrukci přísudkovou popisuje Hrabě (1964) způsobem, že se infinitiv pojí k hlavní větě nesplývavě, tudíž rozvíjí jmenný přísudek.

(76) Žít 63 let v neustálé práci a dožít se hladu ve vlastní rodině, takový je osud nejen této stařeny. (Hrabě, 1964)

U jiného autora nebyla o přísudkové polovětné konstrukci uvedena žádná zmínka.

1.3 Shrnutí teoretické části

V teoretické části práce jsme vymezili základní funkce infinitivu v obou jazycích. Následně jsme popsali systém kondenzace pomocí polopredikačních klauzulí ve španělštině a pomocí polovětných struktur v češtině. Dle Skaličky (2004) jsme mohli usoudit, že je užití infinitivu v českém jazyce méně časté než ve španělském jazyce. Tuto hypotézu tedy budeme blíže zkoumat v druhé části práce na různých skupinách sloves spojených s infinitivem a vedlejší větou.

2 Korpusová analýza

V následující kapitole se zaměříme na ověření závěrů z teoretické části. Pro tuto analýzu využijeme paralelní dvojjazyčný španělsko-český korpus InterCorp v13, který je provozován v rámci projektu Českého národního korpusu. Používaná verze korpusu InterCorp je z roku 2020, jedná se o tzv. verzi 13, která zahrnuje především beletristické texty. Verze korpusu byla vybrána s ohledem na předchozí zkušenosti s verzí 13.

Z celkového počtu 114 187 tisíců slov ve španělském jazyce byl manuálně vytvořen subkorpus tvořený španělskými originály pomocí vymezení pouze na „jádro“ korpusu, tedy na část s ruční korekturou zarovnání. Tento korpus má celkovou velikost 12 225 678 slov.

2.1 Popis metody

Prvním krokem bude obecná analýza použití vedlejší věty předmětné ve španělštině po vybraných skupinách sloves, oproti tomu postavíme infinitiv v pozici kondenzátoru vedlejší věty. Zajímat nás bude především četnost obou zkoumaných jevů: předpokládáme, že vedlejší věta předmětná bude užita výrazně častěji než infinitiv.

Dalším krokem bude analýza překladů vedlejších vět předmětných a infinitivů v roli kondenzátorů vedlejší věty do českého jazyka. Bude se jednat o lingvisticko-komparatistický přístup mezi dvěma zmíněnými jazyky a cílem bude zjistit, v jakém z jazyků převládá infinitiv a jakými možnými způsoby se překládá do českého jazyka, popřípadě, zda je možno ho překládat pomocí infinitivu i vedlejší větu předmětnou.

2.2 Vybrané skupiny sloves

Pro korpusovou analýzu jsme vybrali tři skupiny sloves: slovesa strachu, slovesa mluvení a slovesa prosby. Jedná se o slovesa, která dle Hernanz (1999) a Rodríguez Ramalle (2008) alternují mezi infinitivní kondenzací vedlejší věty a vedlejší větu předmětnou. Předpokládáme, že skupiny se budou mezi sebou v rámci volby překladu do českého jazyka lišit.

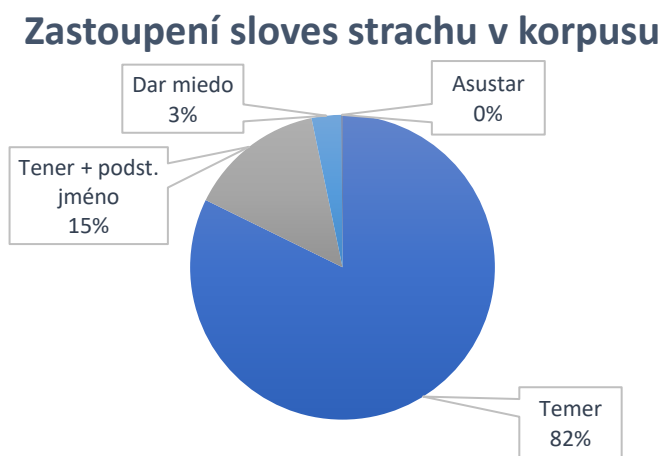
2.3 Výskyt infinitivních konstrukcí a vedlejších vět ve španělštině

2.3.1 Slovesa strachu

Dle Nového encyklopedického slovníku češtiny jsou *verba timendi* slovesa vyjadřující psychický stav strachu, jedná se například o slovesa „bát se“, „obávat se“, nebo také „mít strach“ a „mít obavy“.

V návaznosti na tuto charakteristiku byla vybrána pro praktickou část následující slovesa či spojení sloveso + substantivum: *asustar*, *dar miedo*, *temer*, *tener horror*, *tener miedo*, *tener temor*, *tener terror* a *tener susto*. V korpusu nebyly nalezeny validní výsledky pro některé ze sloves, například *aterrar(se)*, *aterrorizar(se)*, *horrorizar(se)*, *espantar(se)* či *tener apresión*, byla tudíž z analýzy vyřazena.

Následující graf zobrazuje zastoupení jednotlivých sloves v korpusu, nejčastěji se zde vyskytovalo sloveso *temer*, naopak téměř mizivý počet mělo sloveso *asustar*, celkově jen 1 výsledek.

Graf 2: Zastoupení sloves strachu v korpusu

2.3.1.1 Temer

U slovesa *temer* byla nejprve povolena jedna volná pozice mezi slovesem věty hlavní a slovesem věty vedlejší v infinitivu a stejně tak jako mezi hlavním slovesem a větou vedlejší.

Dotazy v korpusu byly položeny následujícím způsobem:

```
[lemma="temer"][][tag="VLinf.*"]
[lemma="temer"][][word="que"]
```

Nalezeno bylo celkově 46 výsledků, z nichž jich bylo pouze 10 uznáno za platné. Nejčastějším slovním druhem ve volné pozici bylo příslovce.

(77) „(...) los viejos temen siempre que la gente se les caiga encima.“

V druhé polovině výsledků figurovala negace slovesa vedlejší věty.

(78) „(...) la señorita Prim solía despreciar aquello que secretamente temía no llegar nunca a obtener.“

Výstupů po zadání dotazu bez možnosti volné pozice bylo 698, z toho 585 bylo vedlejších vět a 111 infinitivních konstrukcí, zbylé 2 výstupy byly shledány jako neplatné.

Dotazy v korpusu bez možnosti volné pozice mezi hlavním slovesem a slovesem věty vedlejší byly položeny takto:

```
[lemma="temer"][tag="VLinf.*"]  
[lemma="temer"][word="que"]
```

2.3.1.2 Spojení slovesa *tener* + podstatné jméno

U spojení se slovesem *tener* mohly volné pozice nabývat až třech míst, dotazy byly položeny takto:

```
[lemma="tener"][]{}{0,3}[word="horror|susto|miedo|terror|espanto|preocup  
ación|temor| "][word="de|a"]
```

Škála tří volných pozic byla zvolena kvůli spojení s příslovci míry, například *tanto*, *poco* nebo *mucho*.

(79) „No sé por qué tenías tanto miedo de presentarme a tu madre, es divina (...).“

(80) „(...) y tenía un poco de miedo a que apareciera por allí otra vez la mamá de María (...).“

(81) „Este tipo debía tener mucho miedo de que le robaran la herramienta.“

Místo příslovcí míry se objevoval i určitý člen, a to výhradně se substantivem *temor*, anebo předložka ¹*hasta*.

(82) „De momento, tuve el temor de que se hubiera dado cuenta de mis avances con Julieta (...).“

(83) „Encima, ahora tengo hasta susto de dormir.“

Pozorované chování je zaznačeno do tabulky 2.

Celkový počet vět	20
Příslovce míry	14
Určitý člen	5
Předložka	1

Tabulka 2: Výjádření volné pozice u spojení *tener* + podstatné jméno

¹ V češtině jde o částici, ve španělštině bráno jako předložka

Celkovou převahu mělo ve výsledcích spojení *tener miedo*, a to 63 výskytů s vedlejší větou a 36 s infinitivem.

(84) „¿No tienes miedo de que te asalten y te roben en un sitio de muertos de hambre como éste?“

(85) „No tenga miedo de aburrirse.“

U ostatních spojení byly nalezeny tři příklady s podstatným jménem *terror* a dva s podstatným jménem *horror*, v jednom případě následovala vedlejší věta předmětná a v druhém infinitiv.

(86) „Cuando se despertó tuvo terror de abrir los ojos y descubrir (...).“

(87) „(...) tengo horror de que me estimen por lo que no soy (...).“

(88) „No, siempre ha tenido horror a darle a nada que no sea alcohol y tabaco (...).“

2.3.1.3 Dar miedo

U spojení *dar miedo* jsme zvolili následující typy dotazů:

`[lemma="dar"][]{0,3}[word="miedo"][word="que"]`

`[lemma="dar"][]{0,3}[word="miedo"][word="de|a"][word="que"]`

`[lemma="dar"][]{0,3}[word="miedo"][tag="VLinf.*"]`

`[lemma="dar"][]{0,3}[word="miedo"][word="de|a"][tag="VLinf.*"]`

Relevantním výsledkem pro volné pozice se ukázala pouze věta s přídavným jménem v této pozici:

(89) „(...) me daba cierto miedo que me despreciase (...).“

Dále nám korpus našel 10 příkladů s vedlejší větou předmětnou a 16 příkladů s infinitivem:

(90) „¿No te da miedo de que tu papá se muera de pesar?“

(91) „Repetía muchas veces que le daba miedo morir sola (...).“

2.3.1.4 Spojení sloves strachu s infinitivem ve funkci podmětů

V neposlední řadě je třeba dodat, že spojení *tener* + podstatné jméno, *dar miedo* a sloveso *asustar* vyžadují místo předmětu podmět, a u vedlejší věty by se jednalo o vedlejší větu podmětnou. U těchto vedlejších vět platí, že pokud je podmět hlavního slovesa shodný s podmětem slovesa vedlejší věty, je vždy nutné druhé sloveso vyjádřit infinitivem, znemožní se tím pádem volba vedlejší věty. V tomto se bude španělské řešení lišit od českého, které umožňuje obě varianty. Rozdělili jsme tedy tato spojení s infinitivem na skupiny dle podmětů:

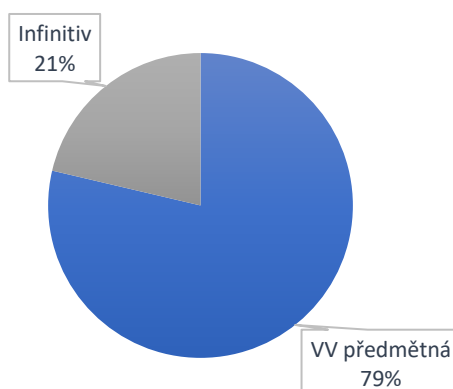
	Počet	Příklad
Shodné podmínky	61	„Le dije que si la Doly no se asustaría de ir en el soporte y me contestó que no lo cree fácil.“
Rozdílné podmínky	1	„Cuando el coronel habló había un silencio que daba miedo toser.“
Jiná struktura	4	„(...) y no hay que tener tanto miedo de dejarla.“

Tabulka 3: Rozdělení skupin sloves strachu ve spojení s infinitivem

2.3.1.5 Celkové výsledky sloves strachu ve španělštině

Po analýze všech sloves strachu můžeme vyvodit závěr, že vedlejší věta předmětná je ve španělštině více než 3,5x častější možností než infinitivní kondenzátor vedlejší věty. Celkový počet vedlejších vět předmětných byl 675, naopak infinitivních kondenzátorů jen 183, ze kterých bylo 61 zapříčiněno shodnými podmínky hlavní a vedlejší věty. Tato skutečnost je zaznamenána do následujícího grafu:

Slovesa strachu ve španělštině

Graf 3: Vedlejší věta předmětná a infinitiv u sloves strachu ve španělštině

2.3.2 Slovesa mluvení

Verba dicendi jsou dle Nového encyklopedického slovníku češtiny (2017) tradičně považována za slovesa označující řečovou činnost. Do této kategorie patří slovesa označující způsob řečového projevu (mumlat), zvukovou charakteristiku projevu (šeptat), prostředek komunikace (telefonovat), formu komunikace na sociálních sítích (postovat), určení fáze komunikačního aktu (odpovědět), a v neposlední řadě, určení komunikační funkce projevu (slíbit).

Jelikož je tato skupina sloves velmi obsáhlá, bylo třeba vymezit nejen určitá slovesa v hlavní větě, ale také ve větě vedlejší. Tímto případem bylo sloveso *decir*, u kterého jsme vyčlenili dvě slovesa věty vedlejší (*saber*; *vivir*). Dalšími vybranými slovesy byly *aconsejar*, *admitir*, *afirmar*, *confirmar*, *considerar*, *declarar*, *manifestar* a *sugerir*. Do bakalářské práce mělo být původně zařazeno i sloveso *comunicar*, to se ale v korpusu v požadovaném kontextu nenacházelo.

U sloves mluvení byla povolena pouze jedna volná pozice mezi slovesem věty hlavní a slovesem věty vedlejší. Tato volná pozice před slovesem věty vedlejší v infinitivu zastoupena například zápornou částicí *no*, přídavným jménem plnicím funkci přívlastku slovesa nebo příslovcem.

- (92) „(...) y me aconsejó no perder energía en pequeñeces y concentrarme en los verdaderos problemas.“
- (93) „Considera subversivo cambiar ideas con las personas que tejen los paños de los elegantes trajes con que usted se viste?“
- (94) „¿Qué diría, ella que perdió a su hijo, de un país donde se considera seriamente condenar a muerte a los niños criminales?“

Výsledky byly shrnuty do tabulky 4.

Celkový počet vět	21
Přídavné jméno	18
Příslovce	3

Tabulka 4: Vyjádření volné pozice u infinitivních konstrukcí sloves mluvení

U vedlejších vět se naopak jednalo hlavně o příslovce:

- (95) „Sin embargo, no pudo afirmar categóricamente que el cabello y las uñas pertenecieran a su discípulo.“

Druhým nejčastějším slovním druhem bylo přídavné jméno a stejný výskyt mělo zájmeno, gerundium a podstatné jméno.

- (96) „Los pasquineros consideran indigno que yo vele incansablemente por la dignidad de la República contra los que ansían su ruina.“
- (97) „Afirmaban algunos que el Abate Marchena, cuyo paradero se ignoraba, había sido guillotinado.“
- (98) „Las enfermeras se cabrean y se manifiestan diciendo que no hay derecho que la mujer americana en la guerra (...)“
- (99) „¿Dónde te dijo Bolaño que vivía?“

Tyto údaje četnosti byly zaznamenány do tabulky 5.

Celkový počet vět	43
Příslovce	39
Přídavné jméno	2
Zájmeno	1
Gerundium	1
Podstatné jméno	1

Tabulka 5: Vyjádření volné pozice u vedlejší věty sloves mluvení

Všechna vybraná slovesa kromě *decir* jsme analyzovali společně, použity byly následující dotazy:

```
[lemma="aconsejar|admitir|afirmar|confirmar|considerar|declarar|manif  
star|sugerir"] [word="que"]
```

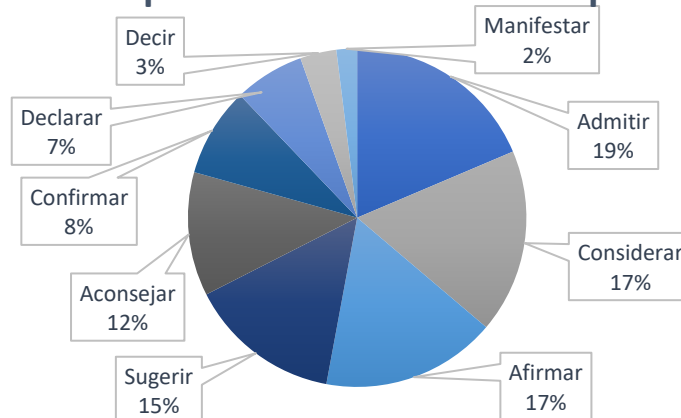
```
[lemma="aconsejar|admitir|afirmar|confirmar|considerar|declarar|manif  
star|sugerir"] [] [word="que"]
```

```
[lemma="aconsejar|admitir|afirmar|confirmar|considerar|declarar|indicar  
|lamentar|manifestar|sugerir"] [tag="VLinf.*"]
```

```
[lemma="aconsejar|admitir|afirmar|confirmar|considerar|declarar|indicar  
|lamentar|manifestar|sugerir"] [] [tag="VLinf.*"]
```

Můžeme zmínit, že nejvyšší zastoupení mělo sloveso *admitir* s 236 výsledky a nejnižší naopak *manifestar* s pouhými 25 výsledky. Všechna slovesa s jejich počty jsou zaznačeny do grafu 4.

Zastoupení sloves mluvení v korpusu

Graf 4: Zastoupení sloves mluvení v korpusu

Velmi zřejmou převahu na volné pozici mezi slovesem věty hlavní a vedlejší větou předmětnou mělo příslovce:

(100) „(...) le confirmó definitivamente que el arte superior era imposible.“

V neposlední řadě se zde objevilo přídavné jméno, zájmeno nebo gerundium.

Celkový počet	42
Příslovce	38
Přídavné jméno	2
Zájmeno	1
Gerundium	1

Tabulka 6: Vyjádření volné pozice u vedlejší věty předmětné sloves mluvení

U infinitivních konstrukcí se jednalo převážně o přídavné jméno a v malém počtu také o příslovce:

(101) „Quart consideró oportuno cambiar otra vez de conversación (...).“

(102) „(...) de un país donde se considera seriamente condenar a muerte a los niños criminales?“

Celkový počet	21
Přídavné jméno	18
Příslovce	3

Tabulka 7: Vyjádření volné pozice u infinitivních konstrukcí sloves mluvení

2.3.2.1 Decir

Jelikož je sloveso *decir* zastoupeno v korpusu více než 10 tisíckrát, bylo potřeba vymezit si pouze určité kontexty výskytu, vybrali jsme si proto dvě slovesa (*saber*; *vivir*) jakožto slovesa vět vedlejších. Vybrána byla právě tato dvě, jelikož jsou těmi nejčastějšími spojeními se slovesem *decir*. Dále jsme podobně jako u sloves strachu povolili jednu možnou volnou pozici mezi slovesem věty hlavní a slovesem věty vedlejší. V korpusu jsme se ptali tímto způsobem:

```
[lemma="decir"][word="que"][lemma="saber|vivir "]
[lemma="decir"][][word="que"][lemma="saber|vivir "]
[lemma="decir"][word="saber|vivir"]
[lemma="decir"][][word="saber|vivir"]
```

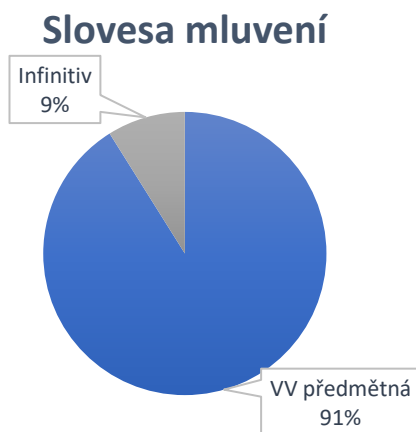
Volná pozice byla jednou vyplněna podstatným jménem a podruhé příslovcem času:

(103) „¿Dónde te dijo Bolaño que vivía?“

(104) „(...) quien no amara no dijera nunca que vivió jamás.“

2.3.2.2 Celkové výsledky sloves mluvení ve španělštině

Stejně jako u sloves strachu převažuje v celkových výsledcích sloves mluvení ve španělštině vedlejší věta předmětná, tentokrát však o více než 10 %. Důvodem je fakt, že u sloves strachu si nemůžeme vybírat mezi vedlejší větou či infinitivem, pokud jsou podmínky obou vět shodné, v případě sloves mluvení tuto možnost výběru máme.

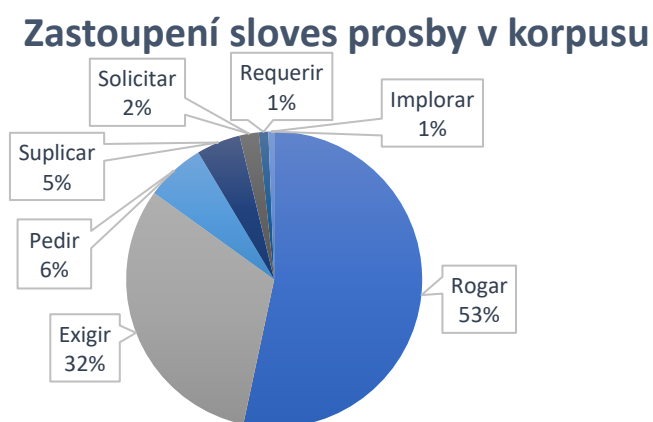

Graf 5: Vedlejší věta předmětná a infinitiv u slovesa mluvení

2.3.3 Slovesa prosby

Poslední skupinou byla slovesa prosby, kde bylo opět v jednom případě, u slovesa *pedir*; nutné specifikovat jak sloveso věty hlavní, tak sloveso věty vedlejší. Vybrali jsme slovesa *hablar* a *ver*, toto sloveso se proto zkoumalo zvlášť. Dále byla analyzována slovesa *exigir*, *implorar*, *requerir*, *rogar*, *solicitar* a *suplicar*.

Nejčastěji zastoupené sloveso této skupiny bylo *rogar* s 255 výsledky, nejméně časté bylo sloveso *implorar* s pouhými 3 výsledky.

Graf 6: Zastoupení sloves prosby v korpusu

Dotazy, kterými byla slovesa vyhledána v korpusu, vyjma slovesa *pedir*, byly tyto:

```
[lemma="exigir|implorar|requerir|rogar|solicitar|suplicar"][][tag="VLinf.*"]
[lemma="exigir|implorar|requerir|rogar|solicitar|suplicar"][][word="que"]
[lemma="exigir|implorar|requerir|rogar|solicitar|suplicar"][tag="VLinf.*"]
[lemma="exigir|implorar|requerir|rogar|solicitar|suplicar"][word="que"]
```

Celkový počet	11
Příslovce	9
Podstatné jméno	1
Přídavné jméno	1

Tabulka 8: Vyjádření volné pozice u sloves prosby

U sloves mluvení a prosby byla opět povolena jedna volná pozice mezi slovesem věty hlavní a slovesem věty vedlejší. S infinitivem byly vyhledány pouze tři výsledky a všechny zahrnovali negaci druhého slovesa jako například:

(105) „(...) exigió no fallar con la primera flecha.“

U vedlejších vět předmětných jsme mohli pozorovat až jedenáct výsledků, kdy ve volné pozici hrálo hlavní roli příslovce, a to rovnou devětkrát:

(106) „Mientras se enjuagaba, me rogó encarecidamente que trastocara las prioridades (...).“

Po jednom zastoupení mělo i podstatné a přídavné jméno.

2.3.3.1 Pedir hablar, pedir ver

Jak už bylo zmíněno výše, sloveso *pedir* se analyzovalo zvlášť, jelikož je podobně jako sloveso *decir* velmi početné a bylo třeba omezit jeho výskyt. Dotazy byly pokládány takto:

```
[lemma="pedir"][word="que"][lemma="ver|hablar "]
[lemma="pedir "][][word="que"][lemma="ver|hablar"]
[lemma="pedir "][word="ver|hablar"]
[lemma="pedir "][][word="ver|hablar"]
```


Dohromady bylo získáno 16 výsledků s vedlejší větou předmětnou, 14 se slovesem *hablar* a dva se slovesem *ver*:

(107) „Por eso, si le pedí que hablara sobre Monteviedo (...).“

(108) „Cuando se lo dije a Romero éste me pidió que viera en el vídeo cuatro películas que había traído.“

Dále pak 24 výsledků s infinitivem, 14 se slovesem *ver* a 10 se slovesem *hablar*.

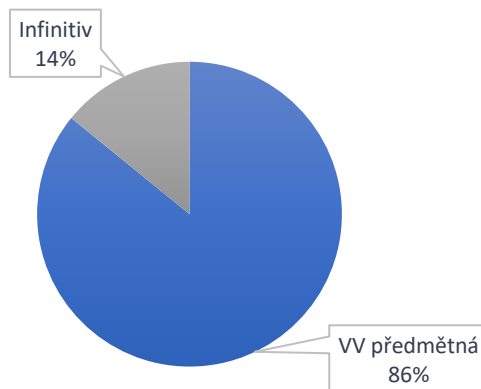
(109) „(...) y pidió ver el capo Frasquello.“

(110) „Pidió hablar con el editor.“

2.3.3.2 Celkové výsledky sloves prosby

Po analýze sloves prosby, jsme došli k závěru, že ani tato skupina není výjimkou a převažuje u ní vedlejší věta předmětná, celkově u 419 případů oproti 49 s infinitivní konstrukcí. Jedná se tedy o něco vyšší frekvenci vedlejší věty, než tomu bylo u sloves mluvení, což vyvrací tezi postavenou na tvrzení Alcina & Blecua (1991), že by slovesa mluvení a slovesa strachu měla převažovat s výskytem infinitivní kondenzace.

Slovesa prosby ve španělštině

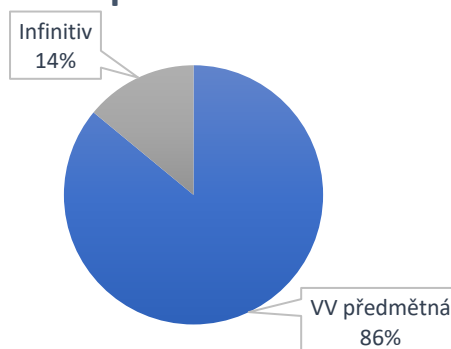

Graf 7: Vedlejší věta předmětná a infinitiv u sloves prosby

2.3.4 Analýza celkových výsledků sloves ve španělštině

Ve všech třech skupinách sloves se ukázalo, že vedlejší věta předmětná ve španělském jazyce převažuje nad užitím infinitivu. Nejvyšší zastoupení měla u sloves mluvení, kde byl výsledek 91 % v její prospěch, u sloves prosby už se poměr snížil na 86 % a u sloves strachu až na 79 %. V následujícím grafu můžeme vidět celkový poměr vyjádření slovesa vedlejší věty všech vybraných skupin sloves ve španělštině.

Vyjádření slovesa vedlejší věty ve španělštině

Graf 8: Vyjádření slovesa vedlejší věty ve španělštině

2.4 Analýza překladů do českého jazyka

Dalším postupem byla analýza překladů vybraných skupin sloves do českého jazyka. Zajímalo nás, zda tomu obdobně jako ve španělském jazyce a u překladů do češtiny bude převažovat vedlejší věta předmětná, nebo se v tomto budou jazyky lišit. Prvním krokem bude analýza překladů vedlejší věty předmětné, kde se zároveň podíváme na případné jiné možnosti překladu, než by mohla být vedlejší věta předmětná nebo infinitivní konstrukce. Stejně tak budeme postupovat i u infinitivu.

2.4.1 Vedlejší věta ve španělštině

V této podkapitole nás bude zajímat, zda se vedlejší věta ve španělštině překládá taktéž vedlejší větou do češtiny, kolikrát se zde objeví infinitivní konstrukce a zda existují i jiné možnosti překladu vedlejší věty do češtiny.

2.4.1.1 Slovesa strachu

Překlad	Počet výsledků	Procentuálně
Vedlejší věta předmětná	627	93,1 %
Infinitiv	0	0 %
Jiný překlad	46	6,83 %

Tabulka 9: Překlad vedlejší věty u sloves strachu do češtiny

2.4.1.1.1 Předpokládané překlady

2.4.1.1.1.1 Vedlejší věta předmětná

U sloves strachu se vedlejší věta předmětná nejčastěji překládala do češtiny taktéž vedlejší větou předmětnou, bylo tomu tak u 627 z 675 excerpt.

(111) „Me daba miedo de que Gloria pudiera atrapar una pulmonía.“

„Bála jsem se, aby Gloria nedostala zápal plic.“

(112) „Temí que nuestra conversación se hubiera encaminado sin vuelta por un despreciable sendero con temas abyectos.“

„Obával jsem se, že náš rozhovor se nenávratně ubírá k odporným záležitostem.“

Velmi častou variantou byl také překlad pomocí konstrukcí se slovesy *mít*, *dostat* a jejich alternativními spojenými s podstatným jménem jako například *strach* nebo *obava* v pozici předmětu, které je následně rozvíjeno vedlejší větou předmětnou, jak je demonstrováno na následujících příkladech.

(113) „Si escribo algo, temo que suceda, si amo demasiado a alguien (...).“

„Když něco píšu, mám strach, že se to stane, když někoho miluji (...).“

(114) „Temí que se hubiera consumado, durante mi sueño, la partida de Faustine.“

„Dostal jsem strach, že během mého spánku Faustine odjela.“

2.4.1.1.2 Jiné překlady

Překlad	Počet výsledků	Procentuálně
Vedlejší věta přívlastková	35	77 %
Předmět	3	7 %
Vynechání slovesa hl. věty	3	7 %
Ostatní	4	9 %

Tabulka 10: Jiné překlady vedlejší věty u sloves strachu do češtiny

2.4.1.1.2.1 Vedlejší věta přívlastková

Nejčastější možností jiného překladu vedlejší věty předmětné byla vedlejší věta přívlastková, kdy jednou možností bylo zkrácení výše zmíněných konstrukcí se slovesy *mít*, *dostat* atd., a tudíž bylo sloveso přeloženo pouze podstatným jménem vyjadřujícím pocit strachu, které zastávalo ve větě funkci předmětu hlavní věty.

(115) „La abuela me dijo, como un gran secreto, que tenía miedo de que estuviese embarazada otra vez.“

„Babička se mi jako s velkým tajemstvím svěřila s obavou, jestli Gloria zase není v jiném stavu.“

(116) „Temiendo que si perdía esa ocasión no iba a atreverme, perseveraré.“

„V obavách, že pokud si dám ujít tuhle příležitost, už se nikdy neodvážím, pustil jsem se do toho.“

V překladu první věty byl přidán podmět vedlejší věty přívlastkové čili *Gloria*, můžeme pozorovat, že překladatel dovysvětluje obsah věty, jelikož bez přidání podmětu by věta nabyla významu, že ten, kdo je v jiném stavu, je babička. Ve španělštině už ale z volby vedlejší věty rozpoznáme, že v jiném stavu babička být nemůže, v tomto případě by byly podmínky obou vět shodné a musela by se zvolit konstrukce s infinitivem místo vedlejší věty.

V druhém případě, tedy u příkladu (116), samotná španělská varianta slovesa v gerundiu nabízí řadu možností k překladu. Gerundium se velmi podobá českému přechodníku, ale ten už zaniká, proto se nejspíše nakonec zvolil překlad tohoto druhu, kdy se zachovává stručnost sdělení.

2.4.1.1.2.2 Předmět

Už v poměrně malém počtu se objevili i případy překladu vedlejší věty předmětné jako předmětu.

(117) „Hay que ver lo que son las mujeres: mi mamá, que le daba miedo que yo me casara, terminó siendo uña y mugre con Rosita.“

„S ženskými je vždycky kříž: maminka měla pořád ze ženění strach, a teď je s Rositou jedna ruka.“

2.4.1.1.2.3 Vynechání slovesa hl. věty

Dále jsme mohli pozorovat vypuštění slovesa hlavní věty:

(118) „Me recibí de dentista sin saber por qué, me temo que en nuestro país sea un caso demasiado frecuente.“

„Vystudoval jsem zubařinu, ani nevím proč, jak se v naší zemi stává až příliš často.“

2.4.1.1.2.4 Ostatní

V ojedinělých případech se překladatelé uchýlili k vedlejší větě podmětné, částicím *snad* a *asi*, anebo o přeformulování celého spojení.

2.4.1.2 Slovesa mluvení

Překlad	Počet výsledků	Procentuálně
Vedlejší věta předmětná	1079	93,4 %
Infinitiv	14	1,2 %
Jiný překlad	62	5,4 %

Tabulka 11: Překlad vedlejší věty u sloves mluvení do češtiny

2.4.1.2.1 Předpokládané překlady

2.4.1.2.1.1 Vedlejší věta předmětná

Stejně jako u sloves strachu i zde jednoznačně převládala vedlejší věta předmětná nad infinitivem, z celkového počtu 1155 jich bylo takto přeloženo 1079.

(119) „El doctor Balaguer admitió que el pueblo, si pudiera, los lincharía.“

„Doktor Balaguer uznal, že kdyby lid mohl, určitě by je zlynčoval.“

(120) „Le sugiero que la reunión se celebre en mi despacho.“

„Navrhuji vám, aby se schůze konala v mé pracovně.“

2.4.1.2.1.2 Infinitiv

Infinitiv měl zastoupení jen u sloves *aconsejar*, *considerar*, *manifestar* a *sugerir*. Celkově bylo analyzováno 14 překladů vedlejší věty infinitivem do češtiny.

(121) „Al salir del comedor se me acercó manifestando que deseaba hablar conmigo en privado (...).“

„Když jsme vycházeli z jídelny, přitočila se ke mně a projevila zájem promluvit si se mnou v ústraní (...).“

U příkladu (121) byl vybrán infinitiv kvůli použití gerundia v originále, které bylo v češtině přeloženo jedním slovesem, a jelikož se zde shodují subjekt obou sloves, mohlo v češtině dojít ke kondenzaci.

Dále jsme mohli pozorovat shodu objektu hlavní slovesa se subjektem slovesa vedlejší věty, kde je u obou jazyků možnost výběru mezi kondenzační strukturou a vedlejší větou:

(122) „Le sugiero que no llame a los guardias (...).“

„Radím vám nevolat strážce (...).“

2.4.1.2.2 Nepředpokládané překlady

2.4.1.2.2.1 Infinitiv

Další příklady jsou v češtině vyjádřeny kondenzací vedlejší věty i přes rozdílnost subjektů sloves věty hlavní a vedlejší. Zde se ukazuje, že v češtině je kondenzace možné dosáhnout i přes rozdílné subjekty sloves, zatímco ve španělštině musíme vždy volit vedlejší větu.

(123) Diego aconsejó que echaran a andar (...).“

„Diego jim radil jít dál (...).“

(124) „El pelusa sugirió que subieran al bar a beberse una cerveza (...).“

„Hoblina navrhl zajít dolů do baru na jedno pivo (...).“

2.4.1.2.3 Jiné překlady

Překlad	Počet výsledků	Procentuálně
Předmět	25	40,3 %
Pozměnění slovesa hl. věty	12	19,4 %
Podle/prý	8	13 %
Vedlejší věta přívlastková	6	9,6 %
Přívlastek	4	6,5 %
Ostatní	7	11,2 %

Tabulka 12: Jiné překlady vedlejší věty u sloves mluvení do češtiny

Při analýze překladů jsme narazili na 62 případů, kdy nebylo sloveso vedlejší věty překládáno ani vedlejší větou předmětnou ani infinitivem. Obecně můžeme říct, že slovesa mluvení jsou nejpočetnější zkoumanou skupinou s jinými způsoby překladu. Způsobeno je to velkou škálou možností, kterou se dají slovesa mluvení překládat, na zvolené možnosti se následně zaměříme.

2.4.1.2.3.1 Předmět

Nejčastější variantou byl předmět, celkem 26krát, což se dalo předpokládat, jelikož se jedná v podstatě o převedení slovesa do podstatného jména. Může po něm následovat vedlejší věta přívlastková (příklad (125)) nebo může předmět plnohodnotně zastupovat celou vedlejší větu (příklad (126)).

(125) „Moncada consideraba que Diego era un mozalbete carente de interés, cuya única gracia consistía en vivir bajo el mismo techo de Juliana de Romeu.“

„Moncada považoval Diega za nezralého mládence, který nestojí za to, aby mu věnoval pozornost.“

(126) „La supervivencia del Raj no podía admitir que hubiera «criollos al estilo indio».“

„Přežití Rádže nemohlo připustit existenci „kreolů indického typu“.“

2.4.1.2.3.2 Pozměnění slovesa hl. věty

Ve dvanácti případech došlo k pozměnění slovesa hlavní věty, tzn. překladatelé se uchýlili význam obou sloves zahrnout do jednoho, jako je to u příkladu (127). V některých případech zcela část věty se slovesem vynechali, příklad (128), anebo větu přeformulovali, jelikož by původní konstrukce nemusela v češtině znít přirozeně, příklad (129). Ani jedna z variant ale nijak neovlivnila původní význam celého znění ve španělštině.

(127) „Su amiga se apresuró a confirmar que era cierto.“

„Její přítelkyně okamžitě souhlasila.“

(128) „Uno se caga todo el tiempo en ellas, pero hay que decir que saber lo que hacen.“

„Člověk na ně pořád nadává, ale vědí, co dělají, to se musí uznat.“

(129) „Pero si era sincera consigo misma, tenía que admitir que apenas había logrado elaborar un boceto.“

„Avšak měla-li být sama k sobě upřímná, zůstalo jen u náčrtu.“

2.4.1.2.3.3 Podle/prý

Slovesa *afirmar*, *cosiderar*, *decir* a *manifestar* byly v některých případech překládány částicí *prý* nebo předložkou *podle*.

Dle Slovníku spisovného jazyka českého má částice *prý* tři významy: *naznačuje, že jde o sdělení přejaté z neurč. pramene, zprav. nezaručeného n. podceňovaného*, *naznačuje, že jde o sdělení přímo přejaté, ale reprodukované s pochybností, s ironií n. s přehlížením*, anebo *uvádí cizí přímou řeč*.² Tento tvar vznikl z vyčasovaného slovesa *pravit* ve třetí osobě množného čísla *oni prají*, není tedy náhoda, že bylo použito pro překlad sloves mluvení.

(130) „Afirman que la operación de contar modifica las cantidades y las convierte de indefinidas en definidas.“

„Při početní operaci se *prý* veličiny mění a z iracionálních čísel se stávají čísla racionální.“

² <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=pr%C3%BD&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>
<https://cs.wiktionary.org/wiki/pr%C3%BD>

Předložka *podle* byla překládána ve spojení *podle názoru*, nebo bylo rovnou vyjádřen podměť věty viz příklad (131).

(131) „Considera que lo he traicionado (...).“

„Podle jeho názoru jsem ho zradil (...).“

(132) „El barroquismo es intelectual y Bernard Shaw ha declarado que toda labor intelectual es humorística.“

„Baroknost je intelektuální a podle Bernarda Shawa je každá intelektuální práce humoristická.“

2.4.1.2.3.4 Vedlejší věta přívlastková

V dalších 6 případech se objevila vedlejší věta přívlastková, která rozvíjela sloveso hlavní věty vyjádřeného předmětem. U příkladu (133) se zároveň překládalo hlavní sloveso v gerundiu, jenž samo o sobě pobízí k užití jiného tvaru než vyčasovaného slovesa.

(133) „Cuando el hijo sugirió que la acompañara su esposa, lo cortó por lo sano (...).“

„Synův návrh, že by ji jeho žena doprovázela, odmítla stručně a jasně (...).“

(134) „(...) sin embargo, acababa admitiendo implícitamente que se trataba de una costumbre tan enraizada que sería casi imposible de erradicar.“

„(...) který však končil připuštěním, že se jedná o tak zakořeněný zvyk, že bude téměř nemožné ho odstranit.“

2.4.1.2.3.5 Přívlastek

Variantou vedlejší věty přívlastkové byl i samotný přívlastek, který nahradil celou vedlejší větu a tím pádem fungoval podobně jako infinitiv ve formě kondenzátoru. Tento jev se vyskytoval čtyřikrát pouze u slovesa *considerar*.

(135) „El Partido consideró que Rolf Carlé podía ser un elemento útil (...).“

„Strana shledala Rolfa Carlého užitečným (...).“

2.4.1.2.3.6 Ostatní

Každé ze zbývajících 7 excerpt už bylo přeloženo různorodým způsobem, dvakrát se objevila spojka příčinná zastupující sloveso *considerar*, dále pak částice *vlastně* nebo *koneckonců* a v neposlední řadě příslovce *radši* nebo vedlejší věta podmětná.

2.4.1.3 Slovesa prosby

Překlad	Počet výsledků	Procentuálně
Vedlejší věta předmětná	364	86,9 %
Infinitiv	8	1,9 %
Jiný překlad	47	11,2 %

Tabulka 13: Překlad vedlejší věty u sloves prosby do češtiny

2.4.1.3.1 Předpokládané překlady

2.4.1.3.1.1 Vedlejší věta předmětná

Ani u poslední skupiny sloves tomu nebylo jinak a u překladu vedlejší věty předmětné ve španělštině konkurovala vedlejší věta předmětná v češtině, přesněji u 368 případů. Volba vedlejší věty byla očekávaná, jelikož se subjekty obou sloves liší,

(136) „Cuando se lo dije a Romero éste me pidió que viera en el vídeo cuatro películas que habían traído.“

„Když jsem to řekl Romerovi, požádal mě, abych si na videu pustil čtyři filmy, které mi přinesl.“

(137) „Éste firmó su propia sentencia, pero imploró que su castigo no perjudicara a la patria.“

„Kilpatrick podepsal svůj vlastní rozsudek, ale vyslovil prosbu, aby vykonání trestu nepoškodilo zájmy vlasti.“

2.4.1.3.1.2 Vynechání hlavního slovesa

U čtyř případů se překladatelé uchýlili k úplnému vynechání hlavních sloves *pedir*, *exigir*, *requerir* a *rogar*. U slovesa *pedir* se jednalo o formulování hovorové mluvy za použití výpustky. Vždy se ale vedlejší věta přeložila jako vedlejší věta předmětná.

(138) „Y así podía estar con Lou durante tres horas, él pidiéndome que le hablara de los tipos a los que yo había matado por la espalda (...).“

„A tak jsem třeba někdy seděl u Loua i tři hodiny, on pořád, že mu mám vykládat o těch, které jsem zavraždil zezadu.“

2.4.1.3.1.3 Infinitiv

Překladů do infinitivu bylo pouze 8 a to výhradně u sloves *exigir* a *rogar*. V polovině překladů se jednalo o shodu objektu hlavní slovesa se subjektem slovesa věty vedlejší ve španělštině, která ale u této skupiny sloves neznámá výhradně kondenzační strukturu, která byla zvolena v češtině:

(139) „– Le ruego que colabore – insistió él guardia.“

„„Mohla byste prosím spolupracovat?“ trval na svém strážník.“

(140) „Su olfato despierto por el apetito y el malestar en las sienas le empezó a exigir que hiciera algo (...).“

Jeho čich, probuzený hladem, a tlak ve spáncích ho nutily něco podniknout (...).“

U jednoho případu se z dvou subjektů v originále autor rozhodl ke kondenzaci, kde přeformuloval větu a použil pouze jeden subjekt:

(141) „(...) exigía que la acostaran con su osito.“

„(...) vyžaduje chodit spát s plyšovým medvídkem.“

2.4.1.3.2 Jiné překlady

Překlad	Počet výsledků	Procentuálně
Rozkaz	24	56 %
Předmět	14	32 %
Hlavní sloveso jako předmět	3	7 %
Ostatní	2	5 %

Tabulka 14: Jiné překlady vedlejší věty u sloves prosby do češtiny

2.4.1.3.2.1 Rozkaz

V rámci ostatních překladů u sloves prosby se nejčastěji objevila forma rozkazu, celkem 24krát a vždy v přímé řeči. Tato forma podobně jako u infinitivu funguje jako kondenzátor, rozkaz je pro přímou řeč přirozenější, ale zároveň prudší, je tedy potřeba zvolit správně, kdy slovesa prosby jako rozkaz překládat.

(142) „- Por favor, le ruego que no siga.“

„„Prosím, nepokračujte.“ “

(143) „- Le voy a suplicar que me diga cuál fue el recado que Caruso le dejó a mi madre.“

„„Řekněte mi, prosím, jaký vzkaz nechal Caruso pro matku.“ “

2.4.1.3.2.2 Předmět

Druhou variantou byl stejně jako u minulých skupin sloves předmět.

(144) „Él sería el primero en exigir que se pusiera remedio a todo esto.“

„Byl by první, kdo by vyžadoval nápravu.“

(145) „¿Aspiraba a ganarse de ese modo a Ramfis, para luego rogarle que le salvara la vida?“

„Chtěl si tak získat Ramfise, aby ho potom poprosil o ušetření jeho života?“

2.4.1.3.2.3 Hlavní sloveso jako předmět

Ve třech případech bylo hlavní sloveso přeloženo jako předmět, po kterém buď následovala vedlejší věta přívlastková (příklad (146)) nebo pokračovala hlavní věta (příklad (147)).

(146) „Casi no le hablaba a Archiboldi y cuando lo hacía era para exigirle que la sacara de allí.“

„Téměř s Archiboldim nemluvila, a když už se na něho obrátila, tak jenom se žádostí, aby ji odtamtud vzal pryč.“

(147) „Ochenta mil dólares que Enrico Caruso exigió que le fueran depositados en su cuenta de Nueva York un mes antes de emprender el viaje.“

„Osmdesát tisíc dolarů, které byly na žádost Enrica Carusa uloženy na jeho newyorský účet měsíc před odjezdem.“

2.4.1.3.2.4 Ostatní

Jeden překlad u slovesa *rogar* ukázal, že je také možnost sloveso vedlejší věty vynechat a nahradit ho pouze ukazovacím zájmenem *to*. Další věta byla přeložen zcela jiným způsobem a význam původního sdělení byl posunut.

2.4.1.4 Porovnání překladů vedlejší věty všech skupin

Po analýze překladů vedlejší věty předmětné do českého jazyka můžeme s jistotou potvrdit, že tento druh vedlejší věty byl hlavní volbou překladu. U dvou skupin převyšoval překlad 90 % a u skupiny sloves prosby 88 %, kde byl naopak nejvyšší výskyt překladů do infinitivu.

Slovesa mluvení prokázala svou variabilitu nejvyšší počtem *jiných* překladů. Z těchto celkově převládal předmět, který byl nejčastěji použit u sloves mluvení. Pouze o jeden výskyt také dominovala vedlejší věta přívlastková, výhradně kvůli jejím výskytu ve skupině sloves strachu. Díky skupině sloves prosby byl také velmi častým výskytem rozkaz. Poslední významnou možností překladu bylo vynechání hlavního slovesa.

2.4.2 Infinitivní konstrukce ve španělštině

V této podkapitole nás bude zajímat, zda se infinitivní konstrukce ve španělštině překládá taktéž infinitivní konstrukcí do češtiny, kolikrát se zde objeví vedlejší věta a zda existují i jiné možnosti překladu infinitivních konstrukcí do češtiny.

2.4.2.1 Slovesa strachu

Překlad	Počet výsledků	Procentuálně
Vedlejší věta předmětná	85	47 %
Infinitiv	63	34 %
Jiný překlad	35	19 %

Tabulka 15: Překlad infinitivní konstrukce u sloves strachu do češtiny

Oproti překladu vedlejších vět předmětných u sloves strachu do češtiny, kde byla výrazná převaha vedlejší věty, je tomu u překladu infinitivních konstrukcí jinak. I když vedlejší věta předmětná pořád převládá, počet překladů pomocí infinitivu se výrazně zvýšil, jelikož se ve španělštině povinně kondenzuje vedlejší věta infinitivem, pokud se jedná u obou vět o stejné podmínky, ale v češtině si můžeme dovolit jak vedlejší větu, tak zmíněnou kondenzaci. Překladačská řešení tak se poměrně rozprostřela mezi oba způsoby.

2.4.2.1.1 Předpokládané překlady

2.4.2.1.1.1 Infinitiv

Některé konstrukce sloves strachu bylo nutné již při analýze výskytu ve španělském jazyce rozdělit na skupiny dle podmětů hlavního slovesa a slovesa vedlejší věty. Skupina se stejnými podmínky u obou sloves byla překládána nejčastěji konstrukcí s infinitivem, z celkového počtu 61 excerpt jich bylo 31 přeloženo infinitivem.

(148) „(...) pero nunca en su larga vida había tenido tanto miedo de decidir.“

„(...) nikdy ve svém dlouhém životě však ještě neměla takový strach se rozhodnout.“

2.4.2.1.2 Nepředpokládané překlady

2.4.2.1.2.1 Vedlejší věta předmětná

U sloves strachu se ve španělštině vedlejší věta předmětná nemůže objevit, pokud se subjekty sloves věty hlavní a vedlejší liší, českým jazyk se tak proto od španělského v tomto ohledu liší:

(149) „(...) porque temía desencadenar una ola de sospechas (...)“

„(...) protože se bála, že by tím rozpoutala vlnu podezření.“

- (150) „(...) quizá tenía tanto miedo a repetir la relación con mi madre (...)“
„(...) možná jsem jen měla takový strach, že s ní znovu prožívám můj vztah s mámou (...)“

Skupina sloves s různými podměty v hlavní a vedlejší větě měla jen jeden výskyt, ten byl přeložen stejně jako v originále infinitivem, rozdíl byl ale ve vyjádření subjektu. Ve španělštině je subjektem hlavního slovesa *silencio*, v češtině se překladatel rozhodl větu přeformulovat a za subjekt obou sloves zvolil substantivum *člověk*.

- (151) „Cuando el coronel habló había un silencio que daba miedo toser.“
„Když plukovník promluvil, bylo takové ticho, že se člověk bál zakašlat.“

Objevili se i tři případy, kdy se subjekty ve španělštině shodují, ale v českém jazyce byly použity dva rozdílné, které se naopak shodují se španělštinou v pravidle rozdílných subjektů:

- (152) „(...) si no tuviera tanto miedo de ser contradecido (...)“
„(...) kdybych neměl takový strach, že mi někdo bude odporovat (...)“
(153) „Temió perder el contacto con su compañero (...)“
„Měla strach, že ji odtrhnou od jejího společníka (...)“
(154) „Aun temiando lastimarla le hablé del amor (...)“
„I když jsem se obával, že ji to raní, mluvil jsem o lásce (...)“

2.4.2.1.3 Skupina sloves s bezpodmětnou strukturou

Poslední skupina s bezpodmětnou strukturou měla různorodé překlady: dvakrát se objevil infinitiv, jednou VV podmětná a jednou bylo sloveso vedlejší věty zcela vynecháno.

- (155) „(...) no hay que tener tanto miedo de dejarla.“
„(...) není třeba se tolik bát z něho odejít.“
(156) „Las consecuencias podían ser tan terribles que daba miedo imaginarlas (...)“
„Důsledky mohly být tak strašné, že bylo o strach si je představit (...)“
(157) „Da miedo aceptar tanta suerte.“
„Je to o strach, přijmout takový osud.“
(158) „Estaba desesperado, Manú, daba miedo ver lo tranquilo que parecía (...)“
„Byl zoufalý, Manú, šel z něho strach, tvářil se úplně klidně (...)“

2.4.2.1.4 Jiné překlady

Překlad	Počet výsledků	Procentuálně
Vedlejší věta přívlastková	13	37 %
Předmět	11	32 %
Vynechání 2. slovesa	6	17 %
Ostatní překlady	5	14 %

Tabulka 16: Jiné překlady infinitivní konstrukce u sloves strachu do češtiny

Do této kategorie byly zahrnuty i skupiny sloves dělené dle podmětů, abychom mohli udělat celkový výčet možností jiných překladů.

2.4.2.1.4.1 Vedlejší věta přívlastková

Vedlejší věta přívlastková je u sloves strachu předvídatelná možnost překladu, místo hlavního slovesa se použije podstatné jméno, které je následně rozvíte vedlejší větou a nezmění význam sdělení.

(159) „Esteban contuvo su júbilo, temiendo caer en una celada, como le había ocurrido ya otra vez.“

„Esteban zadržel svoji radost z obavy, aby nepadl do léčky, jak se mu to už jednou stalo.“

Dále se objevila i možnost, kdy bylo zachováno hlavní sloveso, ale sloveso věty vedlejší bylo vyjádřeno jako vedlejší věta.

(160) „Tengo terror de quedarme sin tiempo para escribir - continué -.“

„Děsí mne představa, že mi nezbude čas na psaní," pokračoval jsem.“

2.4.2.1.4.2 Předmět

Stejně jako u překládání vedlejších vět předmětných do češtiny se našel překlad infinitivu slovesa vedlejší věty jako předmětu věty hlavní.

(161) „- ¿Temes morir, Dil Bahadur? - inquirió sonriendo Tensing.“

„Bojíš se smrti, Dile Bahadure?" zeptal se ho s úsměvem Tensing.“

(162) „Y además a mí no me da miedo estudiar.“

„A kromě toho já se studia nebojím.“

2.4.2.1.4.3 Vynechání 2. slovesa

V šesti případech se překladatelé uchýlili k vynechání či parafrázování slovesa vedlejší věty. Opět zde tím pádem došlo ke zvýšení kondenzace věty.

(163) „Estaba desesperado, Manú, daba miedo ver lo tranquilo que parecía, y entre tanto...”

„Byl zoufalý, Manú, šel z něho strach, tvářil se úplně klidně, a zatím...”

(164) „Temía llegar a La Habana.”

„Bál se do Havany.”

2.4.2.1.4.4 Ostatní překlady

Ojedinele se objevovali případy vynechání slovesa hlavní věty, kdy zcela zanikla vedlejší věta, vynechání celého výrazu, přeložení infinitivu vedlejší větou podmínkou, vedlejší větou časovou nebo pomocí přívlastku.

2.4.2.2 Slovesa mluvení

Překlad	Počet výsledků	Procentuálně
Vedlejší věta předmětná	61	53,5 %
Infinitiv	43	37,7 %
Jiný překlad	9	7,9 %

Tabulka 17: Překlad infinitivní konstrukce u sloves mluvení do češtiny

Na rozdíl od sloves prosby, která budou analyzována v následující kapitole, převažovala v překladatelských řešeních u sloves mluvení vedlejší věta předmětná nad infinitivem. U některých sloves jako *afirmar*, *confirmar*, *considerar* a dalších měla dokonce až 100% zastoupení.

2.4.2.2.1 Předpokládané překlady

2.4.2.2.1.1 Infinitiv

Pomocí infinitivu se překládalo jen u pár sloves, u slovesa *aconsejar*, *considerar* a *sugerir*. Ve všech případech se jednalo o shodu objektu prvního slovesa se subjektem slovesa vedlejší věty.

(165) „Los rumiantes del Cabildo le aconsejan convocar a un congreso con el objeto de decidir la suerte de la provincia.”

„Přežvýkavci z cabilda mu radí svolat kongres, na němž by se rozhodlo o osudu provincie.”

(166) „- :Abbes García me sugiere meter a Reilly y Panal en un avión de vuelta a sus países.”

„ „Abbes García mi navrhuje koupit Reillymu a Panalovi zpáteční letenku domů.” “

2.4.2.2.2 Nepředpokládané překlady

2.4.2.2.2.1 Vedlejší věta předmětná

Volba kondenzace s infinitivem ve španělštině u sloves mluvení byla převážně dána shodou objektu hlavního slovesa se subjektem slovesa vedlejší věty, analýza nám ale potvrdila, že v českém jazyce stejné pravidlo nefunguje, pokud se nejedná o bezpodmětnou strukturu, a tato kondenzace se proto častěji překládala vedlejší větou předmětnou.

(167) „Les aconsejaron evitar las tarántulas y ciertos sapos verdes (...).“

„Poradili jim, aby si dávali pozor na tarantule a jisté zelené žáby.“

(168) „Después le aconsejó cambiarles la comida y la bendijo.“

„Poradil jí, aby krmivo změnila, a požehnal jí.“

Dále jsme mohli pozorovat, rovněž jako u předchozí skupiny sloves, shodu subjektů obou sloves ve větě, které ve španělštině obligátně vedou ke kondenzaci, ale v češtině je možné vytvořit vedlejší větu:

(169) „Del acusado dice saber poco y aun eso de oídas.“

„Tvrdí, že o obviněném ví jen málo, a to ještě z doslechu.“

(170) „Incluso consideré alterar su prestigio entre los feligreses (...).“

„Dokonce jsem už přemýšlel i o tom, že poškodím jeho pověst mezi farníky (...).“

V neposlední řadě se objevily i dva případy, u kterých ve španělštině platila shoda subjektů obou sloves, ale v češtině byla tato shoda narušena kvůli adverbii *oportuno* a *pertiente*.

(171) „Quart consideró oportuno cambiar otra vez de conversación (...).“

„Quart si pomyslel, že je na čase znovu změnit téma.“

(172) „Por lo que Espinoza consideró pertinente evocar un viaje a Suiza (...).“

„Espinoza tudíž usoudil, že by se mohlo hodit zavzpomínat na cestu do Švýcarska (...).“

2.4.2.2.3 Jiné překlady

Příklad	Počet výsledků	Procentuálně
Předmět	3	33,4 %
Prý/údajně	2	22,2 %
Přeloženo jedním slovesem	2	22,2 %
Vynechání slovesa vedlejší věty	1	11,1 %
Vedlejší věta časová	1	11,1 %

Tabulka 18: Jiné překlady infinitivní konstrukce u sloves mluvení do češtiny

2.4.2.2.3.1 Předmět

Prvním zástupcem jiných překladatelských řešení byl předmět, který nahrazoval sloveso vedlejší věty.

(173) „¿Qué diría, ella que perdió a su hijo, de un país donde se considera seriamente condenar a muerte a los niños criminales?“

„Co by řekla, ona, která ztratila syna, co by asi mohla říci o zemi, kde se vážně uvažuje o trestu smrti pro dětské zločince?“

2.4.2.2.3.2 Prý/údajně

Dále se stejně jako u překladů vedlejší věty objevily překlady sloves hlavní věty ve formě částice *prý*, nebo pomocí adverbia *údajně*, obojí u slovesa *decir*.

(174) „(...) que dice vivir entre el río Windrush y el río Evenlode.“

„(...) která údajně žije mezi řekami Windrush a Evenlode.“

(175) „(...) a una preguntona pareja que decía vivir a dos cuadras (...).“

„(...) nějakou zvědavou dvojici, která prý bydlela za rohem (...).“

2.4.2.2.3.3 Přeloženo jedním slovesem

Ve dvou souvětí byla slovesa věty hlavní a věty vedlejší přeložena jako jedno sloveso, které obsahlo významy obou sloves v originále, a tím pádem v češtině vznikla ještě větší kondenzace věty než ve španělštině způsobená infinitivem.

(176) „Pero lo poco que admitió conocer del caso era lo más esperanzador que había escuchado hasta entonces.“

„Ale to málo, co mi sdělil, byla ta nejnadějnější zpráva, jakou jsem do té doby získal.“

(177) „»Hay algo más, Rvdo. Padre, sobre la simulada fobia que el Gran Cancerbero manifiesta tener contra los escritores (...).«“

„«Důstojný otče, cosi se skrývá za touto předstíranou fobií, kterou velký Kerberos projevuje vůči spisovatelům (...).»“

2.4.2.2.3.4 Vynechání slovesa vedlejší věty

V jednom případě se vynechalo sloveso vedlejší věty a překládalo se pouze sloveso věty hlavní.

(178) „'Cheese, cheese', decía, como se aconseja decir en el mundo anglosajón a cualquier persona fotografiada (...).“

„'Cheese, cheese,' říkala, jak se v anglosaském světě komukoli doporučuje před fotoaparátem (...).“

2.4.2.2.3.5 Vedlejší věta časová

Jedinečnou verzí překladu infinitivu byla vedlejší věta časová, kdy se překladatel rozhodl změnit celou větnou stavbu. Zapříčiněno je to ale adverbiem modi (*subversivo*) ve španělském originále.

(179) „¿Considera subversivo cambiar ideas con las personas que tejen los paños de los elegantes trajes con que usted se viste?“

„Vidíte v tom podvracení, když si vyměňují názory s osobami, jež vyrábějí látky na elegantní oblečení, jako je vaše?“ “

2.4.2.3 Slovesa prosby

Překlad	Počet výsledků	Procentuálně
Vedlejší věta předmětná	29	42 %
Infinitiv	31	45 %
Jiný překlad	9	13 %

Tabulka 19: Překlad infinitivní konstrukce u sloves prosby do češtiny

Slovesa prosby jsou jediná, u kterých převyšuje počet překladů infinitivů rovněž infinitivem nad vedlejší větou předmětnou, je to ale pouze o velmi malé procento. Překladů do vedlejší věty předmětné bylo 29.

2.4.2.3.1 Předpokládané překlady

2.4.2.3.1.1 Infinitiv

Překlad do pomoci stejné kondenzované struktury ze španělštiny do češtiny byl očekávaným jevem, nicméně skupina sloves prosby jako jediná vybočuje nad ostatní převahou infinitivní kondenzace v překladu nad vedlejší větou předmětnou:

(180) „Los piuranos asaltaban a don Anselmo en la calle, le exigían hablar.“

„Piuřané zastavovali dona Anselma na ulici a snažili se z něj něco vymámit, bylo to však marné.“

(181) „El asunto pasaba a otra fase que requería arremangarse.“

„Věc se dostávala do nového stadia a na to si bude třeba pořádně vyhrnout rukávy.“

2.4.2.3.2 Nepředpokládané překlady

2.4.2.3.2.1 Vedlejší věta předmětná

Opět zde figurovala skutečnost shody subjektů obou sloves, které vedou ve španělštině k infinitivní kondenzaci, zatímco v češtině se nám ukázala i možnost zaměnit kondenzaci za vedlejší větu:

(182) „(...) dos horas más tarde apareció en el hotel una mujerona que exigió ver al enfermo.

„(...) protože dvě hodiny nato se tam objevila ženština, která trvala na tom, že nemocného musí vidět.“

(183) „Pidió hablar con la vecina.“

„Požádal, že by chtěl mluvit se sousedkou.“

Našli se i případy se shodou objektu hlavní slovesa a subjektu slovesa vedlejší věty vytvářející ve španělštině kondenzační strukturu, kterou je opět možno v češtině rozbít pomocí vedlejší věty:

(184) „Y todo el tiempo les exigía tomar precauciones.“

„A stále je nabádal, aby byli opatrní.“

(185) „(...) y me rogó escuchar atentamente a González de Marmolejo.

„(...) a žádal mě, abych pozorně vyslechla González de Marmolejo.“

U dvou případů, kdy byly v obou jazycích použity rozdílné subjekty, byla ve španělštině použita kondenzace, která naopak v češtině možná není:

(186) „Se ruega no inquirir por circunstancias atenuantes, porque no las hay.“

Obecenstvo se žádá, aby nepátralo po polehčujících okolnostech, protože žádné nejsou.

(187) „(...) cuando el Gobierno de Sri Lanka solicitó poner en práctica la cláusula de asistencia militar.“

„(...) když vláda Srí Lanky požádala, aby byla v praxi provedena klauzule o vojenské pomoci.

Posledním případem byla změna shody subjektů sloves ve španělštině na rozdílné subjekty použité v českém překladu:

(188) „Marco le tranquilizó, y pidió ver al capo Frasquello.“

„Marco ho uklidnil a požádal, aby mu přivedli kápa Frasquella.“

2.4.2.3.3 Jiné překlady

Překlad	Počet výsledků	Procentuálně
Předmět	7	77,7 %
Vynechání slovesa vedlejší věty	2	22,3 %

Tabulka 20: Jiné překlady infinitivní konstrukce u sloves prosby do češtiny

2.4.2.3.3.1 Předmět

Stejně jako u sloves mluvení byl nejčastější alternativou překladu vedlejší věty nebo infinitivu předmět.

(189) „Se ruega no concurrir acompañado.“

„Dostavte se bez doprovodu.“

(190) „¡Y tanto como le había pedido verla esa tarde , tanto como la necesitaba!“

„A já ji tolik prosil o setkání to odpoledne, tolik jsem ji potřeboval!“

2.4.2.3.3.2 Vynechání slovesa vedlejší věty

U dvou případů jsme opět mohli pozorovat vynechání slovesa vedlejší věty, kdy následující substantivum převzalo roli předmětu.

(191) „Ella pidió ver fotografías, las estudió por unos segundos y te señaló a ti, Paula.“

„Požádala o fotografie, několik vteřin je zkoumala, a nakonec ukázala na tebe, Paulo.“

(192) „(...) llamo a cobro revertido a su redacción y pidió hablar con el jefe de la sección de deportes.“

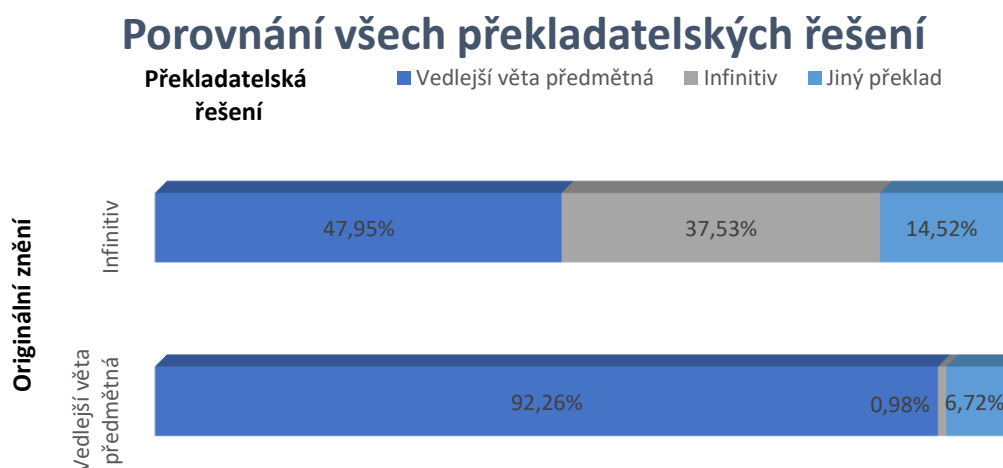
„(...) aspoň na účet volaného zavolal do redakce a požádal o šéfa sportovní rubriky.“

2.4.2.4 Porovnání překladů infinitivních konstrukcí všech skupin

V porovnání s překlady vedlejší věty předmětné nebyly výsledky tak jednoznačné, u sloves mluvení a prosby převažovala vedlejší věta předmětná, ale u sloves strachu byl počet infinitivů o 3 % vyšší. Zvýšil se také počet jiných překladatelských řešení, z 2 % či 5 % u překladů vedlejší věty předmětné až k 25 %.

Rovněž jako u „jiných“ překladů vedlejší věty předmětné byl i u infinitivu nejčastější volbou předmět, použit byl u všech skupin sloves. Následovala vedlejší věta přívlastková, především díky slovesům strachu, a poslední významnou překladatelskou volbou bylo vynechání slovesa vedlejší věty.

2.5 Shrnutí analytické části

Graf 9: Porovnání všech překladatelských řešení vzhledem k originálnímu znění

V grafu 15 můžeme pozorovat porovnání překladatelských řešení vzhledem k originálnímu znění kondenzačních konstrukcí. Vedlejší věta předmětná měla ve španělštině 2248 zastoupení, z čehož se 2074x ponechala vedlejší věta předmětná i v češtině, 22x byla použita kondenzace s infinitivem a 151x bylo zvoleno zcela jiné řešení. Slovesa strachu neměla ani jeden překlad do češtiny pomocí kondenzační struktury, zato u sloves mluvení bylo analyzováno 14 případů, mezi kterými i takové, které kvůli rozdílným subjektům sloves nebylo možné ve španělštině kondenzovat, ale v případě češtiny jsme tento jev pozorovat mohli. U sloves prosby jsme opět našli velmi malý počet překladů pomocí kondenzační struktury, v polovině z nich se jednalo o shodu objektu hlavního slovesa se subjektem slovesa věty vedlejší.

Kondenzace s infinitivem byla ve španělském jazyce použita 365x, v českém jazyce se objevila 175x jako vedlejší věta, 137x jako infinitivní kondenzace a 53x bylo zvoleno zcela jiné řešení. U sloves strachu se španělština musí řídit pravidlem o shodě subjektů hlavního slovesa a slovesa vedlejší věty, naopak u jazyka českého je možnost i přes shodu subjektů vytvořit vedlejší větu, to může být důvodem, proč právě překlad infinitivu pomocí vedlejší věty převažuje nad kondenzační strukturou s infinitivem. Dalším aspektem bylo i přeformulování věty a místo použití shodného subjektu dle originálního textu, byly použity subjekty rozdílné, které v obou jazycích znamenají povinnou volbu vedlejší věty. U skupiny sloves mluvení ve španělštině byla hlavním faktorem shoda objektu hlavní slovesa se subjektem slovesa vedlejší věty a shoda subjektů obou sloves. Analýza opět potvrdila, že v češtině je možná jak kondenzace, tak i vedlejší věta, nicméně vedlejší věta nad kondenzací převažovala. Jediná skupina, u které převažoval překlad kondenzační strukturou, byla slovesa prosby, ve které byly nalezeny dva případy kondenzační struktury ve španělštině, které by se v češtině vytvořit nemohly.

3 Závěr

Cílem závěrečné bakalářské práce bylo charakterizovat infinitiv a jeho funkce ve španělském a českém jazyce se zaměřením na jeho použití v rámci kondenzace druhého sdělení a porovnat jeho použití a frekvenci v obou jazycích.

V první kapitole byla nastíněna funkce španělského a českého infinitivu. Nejprve byl popsán vývoj jeho role v gramatickém systému španělštiny (v průběhu vývoje byl považován například za slovesný způsob, neosobní tvar slovesa, samotné sloveso nebo také za substantivum). Následně je přiblížena i časová interpretace španělského infinitivu: ukázali jsme, že závisí jak na jeho tvaru, tak i na kontextu ve větě. Velmi stručně je komentován též subjekt španělského infinitivu. Následuje popis a definice kondenzačních struktur druhého sdělení ve španělštině, které byly rozděleny do šesti kondenzačních stupňů pomocí polopredikačních klauzulí. Zaměřili jsme se především na polopredikační klauzule infinitivní, jejich rozdělení a typologii. Zkoumána byla tudíž předmětná polopredikační klauzule s předmětem přímým a předložkovým, podmětná, přísudková a přívlastková polopredikační klauzule, a na závěr bylo načrtnuto i rozdělení příslovečných polopredikačních klauzulí podle jednotlivých příslovečných určení a polopredikační klauzule doplňková.

Další část kapitoly se zabývala mluvnickou povahou českého infinitivu a jeho zařazením do kategorie neosobních tvarů sloves. Analyzovány byly dále kondenzační struktury v češtině a jejich role v české stylistice. Východiskem byla Moškova (1977) typologie polovětných konstrukcí, zahrnující konstrukce nedeterminativní a determinativní. Na základě této typologie jsme popsali typy polovětných konstrukcí infinitivních v češtině (ta oproti tradičnímu španělskému rozdělení zahrnuje i přístavkovou polovětnou konstrukci).

Druhá kapitola se zabývá korpusovou analýzou za použití paralelního dvojjazyčného španělsko-českého korpusu InterCorp v13. Pro analýzu byly vybrány tři skupiny sloves: slovesa strachu, slovesa mluvení a slovesa prosby, které jsou v odborné literatuře považovány za slovesa alternující mezi infinitivní kondenzací vedlejší věty a vedlejší větu předmětnou.

V rámci skupiny sloves strachu mělo nejčastější výskyt sloveso *temer* a nejčastějšími slovesy skupiny mluvení byly *afirmar* a *considerar*. Sloveso *decir* bylo třeba omezit na spojení s dvěma slovesy (*saber*, *vivir*) kvůli příliš velkému, neanalyzovatelnému množství získaných dat. U poslední skupiny dominovalo sloveso *rogar*, u slovesa *pedir* bylo opět nutné omezit vyhledávaný kontext, aby se zredukovalo množství výsledků. Ve všech skupinách se projevila převaha vedlejší věty předmětné nad infinitivní kondenzací, ale nepotvrdilo se očekávání z teoretické části, že bude kondenzace pomocí infinitivu ve španělštině častější u sloves mluvení a strachu než u sloves prosby: ve skutečnosti tomu bylo naopak.

Po analýze zastoupení sloves v korpusu a poměru mezi infinitivní kondenzací a vedlejší větou předmětnou jsem analyzovala překlady těchto konstrukcí do českého jazyka. Nejprve jsem zkoumala překlady vedlejší věty – tam výrazně převažovala volba vedlejší věty nad volbou kondenzované struktury. Kondenzované struktury byly nejvíce zastoupeny u sloves prosby. Zkoumány byly i překlady jinými slovními druhy či vedlejšími větami – zde jednoznačně převažoval předmět.

V druhé části analýzy jsme se zaměřili na překlad infinitivních konstrukcí. Ve srovnání s předchozím typem výrazně narostl počet kondenzovaných konstrukcí, nicméně stále převažovala řešení v podobě vedlejší věty. Jedině u sloves prosby převažoval překlad pomocí kondenzace. U této skupiny jsme navíc ve španělštině našli případy kondenzované struktury, které by se v češtině vytvořit nemohly.

Vzhledem k výsledkům analytické části můžeme konstatovat, že kondenzace pomocí infinitivu je jev mnohem užívanější ve španělském jazyce, český jazyk velmi často volí možnost dekondenzace do vedlejší věty či kondenzace pomocí nominalizace, v našem případě především pomocí předmětu. Tímto způsobem jsme potvrdili hypotézu z teoretické části o větší četnosti infinitivu ve španělštině.

4 Bibliografie

- Alcina Franch, J., & Blecua Perdices, J. M. (1991–2001). *Gramática española* (8. ed). Ariel.
- Appelová, A. (1980): *Syntaktická kondenzácia ako jav textovej výstavby*. Slovenská reč, 45, č. 2, Vydavateľstvo SAV.
- Appelová, A. (1980): *Syntaktické funkcie infinitivu z hľadiska kondenzácie textu*. Jazykovedný časopis, 31, Vydavateľstvo SAV.
- Bečka, J. (1935): *O polopredikativních konstrukcích z hlediska dvojjákladové transformace a komplexní kondenzace*. Naše řeč, 19, č. 4, Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.
- Bello, Andrés ([1847]1988): *Gramática de la lengua castellana*. ed. de Ramón Trujillo, Madrid, Arco-Libros.
- Bosque, Ignacio (1999): *El sintagma adjetival. Modificadores y complementos del adjetivo. Adjetivo y participio*. In Bosque, Ignacio – Demonte, Violeta (eds.): *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid: Espasa, pp. 4916-4991.
- Cvrček, V. (2015). *Mluvnice současné češtiny. 1, Jak se píše a jak se mluví* (Vydání druhé). Univerzita Karlova v Praze, Karolinum.
- Daneš, F., Grepl, M., & Hlavsa, Z. (1987). *Mluvnice češtiny. 3, Skladba*. Academia.
- Delbecque, N., & Lamiroy, B. (1999): *La subordinación sustantiva: Las subordinadas enunciativas en los complementos verbales*. In Bosque, Ignacio – Demonte, Violeta (eds.): *Gramática descriptiva de la lengua española*. Vol. 2, Madrid: Espasa, pp. 1965-2082.
- Gili Gaya, Samuel (1946): *Curso superior de sintaxis española*. Barcelona, Vox.
- Gómez Torrego, L. (2002). *Gramática didáctica del español* (Octava edición). Ediciones SM.
- Grijelmo, A. (2006). *La gramática descomplicada* (Quinta edición). Taurus.
- Hausenblas, K. (1963): *Monografie o českém infinitivu*. Naše řeč, 46, č. 3, Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.
- Hernanz Carbó, M. L. (1999): *El infinitivo*. In Bosque, Ignacio – Demonte, Violeta (eds.): *Gramática descriptiva de la lengua española*. Vol. 2, Madrid: Espasa, pp. 2197-2356.
- Hrabě, V. (1964). *Polovětné vazby a kondenzace "druhého sdělení" v ruštině a v češtině*. Nakladatelství Československé akademie věd.

Kopečný, F. (1962). *Základy české skladby* (Vyd. 2., přeprac). Státní pedagogické nakladatelství.

Laforet, C. (1984): *Nic* (1. vydání). Odeon.

Las Brozas, F. S. (1976): *Minerva: o De la propiedad de la lengua latina*. Madrid: Ediciones Catedra.

Mistrík, J. (1977): *Rytmus v literárnom texte*. In: *Structure and Semantics of the Literary*. Budapest, Akadémiai Kiadó, s. 130-134.

Moško, G. (1977): *Klasifikácia polovetných konštrukcií*. Slovenská reč, 42, č. 2, Vydavateľstvo SAV.

Moško, G. (1980): *Predmetová polopredikatívna (polovetná) konštrukcia*. Slovenská reč, 45, č. 6, Vydavateľstvo SAV.

Nebrija, Elio Antonio ([1492]1984): *Gramática de la lengua castellana*. edición y estudio de Antonio Quilis, Madrid, Editora Nacional.

Němcová, B. (1862). *Babička* ([2., poopravené vydání]). Tiskem a nákladem Antonína Augusty.

Pérez Vázquez, M. E., San Vicente Santiago, F. (2006): *Formas verbales nominales para la comunicación no conflictiva*. Scrittura e conflitto: Actas del XXI Congreso Aispi, Vol. 2, Associazione Ispanisti Italiani, AISPI, pp. 197-216.

Real Academia Española (1976): *Esbozo de Una Nueva Gramática de la Lengua Española*. Madrid: Espasa-Calpe.

Rodríguez Ramalle, T. M. (2008). *Las formas no personales del verbo* (Ser. Cuadernos de lengua española, 103). Arco.

Ružička, J. (1956): *Skladba neurčitku v slovenskom spisovnom jazyku*. 1. vyd. Bratislava, Vydavateľstvo SAV.

Seco, M. (2000): *Gramática esencial de la lengua española*. Madrid: Espasa.

Seco, Rafael (1967): *Manual de Gramática española*, Madrid, Aguilar.

Skalička, V., Čermák, F., Čermák, J., Čermák, P., & Poeta, C. (2004). *Vladimír Skalička – souborné dílo. 2. díl, (1951-1963)*. Karolinum.

Svoboda, K. (1962). *Infinitiv v současné spisovné češtině*. Nakladatelství Československé akademie věd.

Tordera, Y. J. C. (2005). *Hacia una delimitación morfosintáctica de las formas no personales del verbo*. *Interlingüística*, Issn 1134-8941, N°. 16, 2005 (Ejemplar Dedicado a: Xx Encuentro De La Asociación De Jóvenes Lingüistas), Pags. 1091-1104. Retrieved 2022, from <http://dialnet.unirioja.es/servlet/oaiart?codigo=2514931>.

Varela Ortega, S. (1979): *Los falsos infinitivos*. Boletín de la Real Academia Española Vol. 59 Núm. 218, pp. 529-552.

Zavadil, B. (1995). *Současný španělský jazyk. [Sv.] II., Základní slovní druhy: slovesa*. Karolinum.

Zavadil, B., & Čermák, P. (2021). *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup* (Druhé nezměněné vydání). Karolinum.

4.1 Elektronické zdroje

Čermák, P. – Vavříň, M.: *Korpus InterCorp – španělština, verze 13 z 1. 11. 2020*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2020. Dostupný 15.11.2023 z <http://www.korpus.cz>

Hirschová, M. (2017): *VERBUM TIMENDI*. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: https://www.czechency.org/slovník/VERBUM_TIMENDI (poslední přístup: 16. 3. 2023)

Jelínek, M. (2017): *KONDENZACE*. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: <https://www.czechency.org/slovník/KONDENZACE> (poslední přístup: 15. 8. 2023)

Karlík, P. (2017): *POLOVĚTNÁ KONSTRUKCE*. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: https://www.czechency.org/slovník/POLOVĚTNÁ_KONSTRUKCE (poslední přístup: 4. 9. 2023)

5 Seznam tabulek

Tabulka 1: Syntaktické vztahy a názvy polovětných konstrukcí – zjednodušená tabulka J. Moška (1977)	24
Tabulka 2: Vyjádření volné pozice u spojení <i>tener</i> + podstatné jméno	33
Tabulka 3: Rozdělení skupin sloves strachu ve spojení s infinitivem	35
Tabulka 4: Vyjádření volné pozice u infinitivních konstrukcí sloves mluvení.....	36
Tabulka 5: Vyjádření volné pozice u vedlejší věty sloves mluvení	37
Tabulka 6: Vyjádření volné pozice u vedlejší věty předmětné sloves mluvení	38
Tabulka 7: Vyjádření volné pozice u infinitivních konstrukcí sloves mluvení.....	38
Tabulka 8: Vyjádření volné pozice u sloves prosby	40
Tabulka 9: Překlad vedlejší věty u sloves strachu do češtiny	42
Tabulka 10: Jiné překlady vedlejší věty u sloves strachu do češtiny.....	43
Tabulka 11: Překlad vedlejší věty u sloves mluvení do češtiny	44
Tabulka 12: Jiné překlady vedlejší věty u sloves mluvení do češtiny	46
Tabulka 13: Překlad vedlejší věty u sloves prosby do češtiny	49
Tabulka 14: Jiné překlady vedlejší věty u sloves prosby do češtiny	50
Tabulka 15: Překlad infinitivní konstrukce u sloves strachu do češtiny.....	52
Tabulka 16: Jiné překlady infinitivní konstrukce u sloves strachu do češtiny	54
Tabulka 17: Překlad infinitivní konstrukce u sloves mluvení do češtiny	55
Tabulka 18: Jiné překlady infinitivní konstrukce u sloves mluvení do češtiny.....	56
Tabulka 19: Překlad infinitivní konstrukce u sloves prosby do češtiny	58
Tabulka 20: Jiné překlady infinitivní konstrukce u sloves prosby do češtiny	60

6 Seznam grafů

Graf 1: Tempo růstu informací v kondenzovaném (—) a nekondenzovaném (- - -) textu (Appelová, 1980).....	22
Graf 2: Zastoupení sloves strachu v korpusu	32
Graf 3: Vedlejší věta předmětná a infinitiv u sloves strachu ve španělštině.....	35
Graf 4: Zastoupení sloves mluvení v korpusu	37
Graf 5: Vedlejší věta předmětná a infinitiv u slovesa mluvení.....	39
Graf 6: Zastoupení sloves prosby v korpusu	39
Graf 7: Vedlejší věta předmětná a infinitiv u sloves prosby	41
Graf 8: Vyjádření slovesa vedlejší věty ve španělštině	42
Graf 15: Porovnání všech překladatelských řešení vzhledem k originálnímu znění.....	61